

NALEŻNOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM. CENA NUMERU 60 GROSZY

SAMORZĄD

TYGODNIK

POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU
TERYTORJALNEGO

Rok XVIII.

Warszawa, 5 stycznia 1936 r.

№ 1.

TREŚĆ NUMERU

- F. Branny.* — Samorząd terytorjalny na progu 1936 r.
St. Gliszczyński. — Oszczędności w samorządzie.
Józef Bar. — Krytyczna sytuacja finansów powiatowych związków samorządowych po dekreście o obniżeniu danin komunalnych.
Stanisław Michalski. — Groźba usztywnienia gospodarki samorządowej.
Głosy czytelników:
Jan Kuśmerek. — Oddłużenie samorządów wobec ubezpieczalni społecznych.

Przegląd orzecznictwa
Sprawy bieżące
Wiadomości gospodarcze
Poradnik samorządowy
Przegląd wydawnictw
Wydawnictwa nadesłane.

OKNA INSPEKTOWE oszklone i nieoszklone, impregnowane i malowane,
SKRZYNIÉ INSPEKTOWE z drzewa impregnowanego i z drzewo-betonu,
„FLUID HÖNTSCHA“ olej impregnacyjny, konserwujący każde drzewo przeciw
gniciu, dostarczają jedyne w Polsce

Dla Samorządów
szczególnie dogodne warunki sprzedaży.

Zakłady Przemysłu Ogrodniczego
H Ö N T S C H i S-k.a. Sp. z o. o.
Poznań — Rataje XV.

RACHMISTRZ - RZECZOZNAWCA SAMORZĄDOWY, posiadający 15 lat praktyki buchalteryjnej i dużą wiedzę zasad buchalteryjnych, obznajmiony dokładnie z rachunkowością przebitkową różnych systemów, zdolny organizator prac buchalteryjnych i posiadający poważne referencje, poszukuje posady rachmistrza w Zarządzie Miejskim lub Wydziale Powiatowym, — miejscowość obojętna.

Łaskawe oferty proszę skierować do Administracji Tygodnika „S A M O R Z ą D“ pod „Rachmistrz - rzeczoznawca“.

KAMIENIOŁOMY GRANITOWE GOSPODARCZEGO ZRZESZENIA SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO w KLESOWIE

Zarząd w Warszawie, ul. Dobra Nr. 28. Tel. 275-30

Dostarczają na dogodnych warunkach kredytowych
wszelkie materiały do budowy dróg, jako to:

Kostkę regularną i nieregularną.

Brukowiec.

Kamień łamany na bruk i tłuć.

Tłuć szosowy i kliniec.

Ceny konkurencyjne.

Terminowa dostawa.

Wydział Powiatowy w Częstochowie

ogłasza

K O N K U R S

na stanowisko kierownika Oddziału Kasowo-Rachunkowego z uposażeniem w/g VIII kat. płac.

Od kandydatów wymagane jest: 1) obywatelstwo polskie, 2) wykształcenie minimum średnie i fachowe buchalteryjne, 3) co najmniej 3 letnia praktyka samorządowa, 4) nieprzekroczony 40 rok życia.

Należy udokumentowane podania wraz z własnoręcznie napisanym życiorysem należy wnieść do Wydziału Powiatowego w Częstochowie do dnia 15 stycznia 1936 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta (—) *B. Rogowski.*

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

<p>PRENUMERATA KWARTALNA 7.50 ZŁOTYCH. OD 6 EGZEMPLARZY 6.25 ZŁ. NUMER POJEDYŃCZY 60 GROSZY KONTO CZEKOWE w P. K. O. 52.020</p>	<p>REDAKCJA I ADMINISTRACJA WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81 a TELEFONY: REDAKCJI 9-66-06. ADMINISTRACJI 9-61-92. Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca.</p>	<p>Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł. 1/2—str. 175 zł.—1/4 str. 87 zł. 50 gr. Poza tekstem za str. 250 zł.—1/2 str. 125 zł., 1/4 str. 62 zł. 50 gr. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 120 zł., 1/2 str. 60 zł.—1/4 str. 30 zł.</p>
---	--	--

Redaktor — Franciszek Branny

ROK XVII.

WARSZAWA, 5 STYCZNIA 1936 r.

Nr. 1

TREŚĆ Nr. 1. Samorząd terytorjalny na progu 1936 r. — *F. Branny*. Oszczędności w samorządzie — *St. Gliszczynski*. Krytyczna sytuacja finansów powiatowych związków samorządowych po dekreście o obniżeniu danin komunalnych — *Józef Bar*. Groźba usztywnienia gospodarki samorządowej — *Stanisław Michalski*. Głosy czytelników: Oddłużenie samorządów wobec ubezpieczalni społecznych — *Jan Kuśmierek*. Przegląd orzecznictwa. Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Przegląd wydawnictw. Wydawnictwa nadesłane.

Samorząd terytorjalny na progu 1936 r.

Stojąc na progu nowego roku każdy z nas mimowoli przebiega myślą ubiegły rok, uprzytomniając sobie wszystkie minione poczynania, zastanawia się nad przyczynami wszystkich wydarzeń pomyślnych i niepomyślnych, jednym słowem analizuje całokształt poczyznań i wypadków roku ubiegłego, a następnie stara się odgadnąć nieznane nam jutro.

Tak postępuje jednostka, zróbmy to samo w odniesieniu do samorządu terytorjalnego.

Rok ubiegły, który zaliczyć musimy do kategorii lat kryzysowych, był rokiem twardej pracy, połączonej ze zmaganiem ze skutkami depresji gospodarczej. Do pracy tej stanęły organa samorządowe już w całkowicie odnowionym składzie we wszystkich stopniach samorządu terytorjalnego.

Najbardziej doniosłym wydarzeniem dla życia samorządowego w roku ubiegłym jest nowa Konstytucja z dnia 23 kwietnia. Zagadnienie samorządu zostało zupełnie odmiennie od Konstytucji marcowej ujęte, a mianowicie sprowadzono samorząd terytorjalny do roli organu państwowego, powołanego do urzeczywistnienia zadań administracji państwowej w zakresie potrzeb miejscowych. Zniknęło w ten sposób prawo gminy do samorządu i teoretycznie gmina w szerszym ujęciu (mam na myśli wszystkie jednostki samorządu terytorjalnego) na każdym kroku spełnia wyłącznie czynności administracji państwowej. Potwierdzenie tej zasady znajdujemy również w odmiennym ujęciu źródeł finansowych samorządu, które nie muszą być ściśle rozgraniczone od źródeł dochodowych państwa, jak to przewidywała Konstytucja marcowa, aczkolwiek przepis ten nie był nigdy przestrzegany. Wreszcie Konstytucja kwietniowa reguluje odmiennie sprawę nadzoru, który na-

leży wyłącznie do Rządu, który może go wykonywać za pośrednictwem organów administracji rządowej bądź samorządowej wyższego stopnia.

Te najważniejsze dla samorządu zasady nowej Konstytucji nadają samorządowi terytorjalnemu nieco inny kierunek, choć w praktyce wszystko zostało postaremu, gdyż zaspokojenie potrzeby ludności miejscowej jak np. budowa łaźni, drogi, parku, domu ludowego i t. d. może być nazwane zadaniem państwem lub samorządowem. Nie zmienia to istoty rzeczy, chodzi bowiem o to, by pewne konkretne zadania mogły być dla dobra ogólnego zrealizowane.

Nowa ordynacja wyborcza do Sejmu i Senatu przeznaczyła samorządowi terytorjalnemu specjalną rolę, jako reprezentacji terytorjalnej, oraz dając z tytułu zaufania obywateli członkom organów ustrojowych prawa wyborcze do Senatu. Czy samorzady uprawnienia te należycie wykorzystały, czy nie zawiodły one zaufania ustawodawcy nowych ordynacji, okaże dopiero przyszłość.

Z poczyznań ustrojowych mamy do zanotowania projekt rozporządzenia o gromadach, który niestety w ciągu całego roku pozostawał w sferze projektów. Sprawa ta jest pilna i wymaga szybkiego uregulowania, uregulowania ramowego, by w tych nakreślonych ramach życie gromadzkie mogło się zależeć od warunków miejscowych bujniej lub mniej bujnie rozwijać. Szereg gromad, posiadających znaczny majątek, zwłaszcza na terenie województw południowych, niezawsze potrafi dochody z tego majątku, przekraczające niejednokrotnie budżet gminy zbiorowej, odpowiednio wykorzystać. Należy się spodziewać, że ta bardzo aktualna sprawa zostanie w roku bieżącym z korzyścią dla życia samorządowego gromady w dro-

dze prawodawczej załatwiona, gdyż tego rodzaju sprawy w drodze nadzoru rozwiązać nie zdołamy, a każdy miesiąc stracony powoduje również stratę w dziedzinie naszych szczupłych środków, jakie możemy przeznaczyć na potrzeby publiczne.

Ze spraw, kwalifikujących się do ustrojowych, wymienić należy projekty ustaw o służbie w samorządzie terytorjalnym, o odpowiedzialności służbowej członków organów zarządzających i funkcjonariuszów w samorządzie terytorjalnym oraz o uposażeniu pracowników związków samorządowych. Projekty tych ustaw były przedmiotem obrad specjalnej konferencji, na której byli reprezentowani zarówno przedstawiciele związków samorządowych, jak i organizacji pracowniczych, więc szczegółową analizą tych projektów zajmować się nie będę. Ze swej strony pozwolę sobie nadmienić, że ustawy powyższe należą do spraw doniosłych i zasadniczych, gdyż zaważą one na dalszym kształtowaniu naszego młodego samorządu. Z tych też względów należy sobie życzyć, by wszyscy zainteresowani odnosili się przy regulowaniu tych spraw bez wszelkich animozji i bez chęci wygrywania przeróżnych atutów w tę czy ową stronę, lecz by powodowali się przede wszystkim względem na interes publiczny, który niezawsze pokrywa się z interesem poszczególnych grup czy jednostek. Nie znaczy to jednak, by pod płaszczykiem interesu publicznego odrzucać słuszne postulaty tej czy innej strony.

Na czoło zagadnień życia samorządowego w ubiegłym roku wysuwały się ciągle sprawy finansowe. Stały się one aktualne z chwilą, gdy potrzeby publiczne w miarę pogarszania się sytuacji gospodarczej zaczęły wzrastać, a dochody maleć. Ta dysproporcja zaważyła mocno na budżetach związków samorządowych, z których znaczna część utraciła swą równowagę budżetową. Do uchwycenia równowagi budżetowej miało się przyczynić rozporządzenie o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych z 24.X.1934 r., przewidujące między innymi odłożenie związków samorządowych oraz możliwość odciążenia związków samorządowych od niektórych zadań obowiązkowych. Spory okres czasu, jaki nas dzieli od ukazania się powyższego rozporządzenia, zwłaszcza, że uległo ono już nowelizacji, pozwala nam na wypowiedzenie się, jak dalece realizuje się w praktyce tak istotne dla gospodarki związków samorządowych postanowienie.

Niestety stwierdzić musimy, że cała akcja w tej dziedzinie posuwa się żółwim krokiem i narazie nie widzimy możliwości przywrócenia równowagi budżetowej związkom samorządowym, o ile pewne kardynalne zasady w tej akcji nie będą przestrzegane. Cała akcja oszczędnościowo - oddłużeniowa chybi celu, jeśli: 1) nie zahamujemy spadku dochodów związków samorządowych, 2) nie zaprzestaniemy nakładać na samorządy nowych obowiązków, 3) nie będziemy uszczuplali źródeł dochodowych związków samorządowych.

Spadek dochodów związków samorządowych nastąpił w ubiegłym roku nie tylko powodu dalszej pauperyzacji ludności, ale również i powodu wadliwego funkcjonowania aparatu egzekucyjnego urzędów skarbowych. Dopóki egzekucja nie zostanie przeka-

zana spowrotem samorządom, tak długo będziemy mieli do czynienia z dalszym zmniejszaniem się wpływów z danin samorządowych, postępującem szybciej niżby to wynikało z zaostrzenia się depresji gospodarczej, bądź też nie uzyskamy tych wzmoczonych wpływów, jakie pociąga za sobą ożywienie się życia gospodarczego.

W roku minionym nie nałożono formalnie większych obciążeń na związki samorządowe poza pomnożeniem niektórych czynności nałożonych na gminy wiejskie, faktycznie jednak świadczenia na rzecz niektórych urzędów państwowych, pokrywane z funduszy samorządowych oddawna bez żadnych podstaw prawnych, nie uległy zmianie.

Również nie możemy się doczekać rewizji obowiązkowych zadań związków samorządowych. Nie widzimy nawet żadnych poczynań w tym kierunku, a rok 1936 przyniesie nam raczej nowe ciężary niż zmniejszenie obowiązków, gdyż w opracowaniu znajdują się ustawy o opiece nad macierzyństwem, dziećmi i młodzieżą, o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich chorych i pokrywaniu kosztów opieki zakładowej, w których to projektach nie przewiduje się udziału Skarbu Państwa na cele, związane z powyższą akcją. Wreszcie przygotowuje się nowy projekt ustawy o budowie i utrzymaniu dróg, w którym znowu pewna ilość dróg państwowych ma być zaliczona do kateg. dróg, utrzymywanych przez pow. zw. sam.

Źródła dochodowe samorządów uległy w ciągu roku uszczupleniu przez wprowadzenie scalonego podatku przemysłowego oraz przez ulgi i umorzenie w płatności danin komunalnych. W nowym roku budżetowym na mocy dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4.XII.1935 r. o obniżeniu obciążenia daninami komunalnymi i innych zmianach finansów komunalnych następuje dalsze uszczuplenie źródeł finansowych samorządu przez obniżenie dodatku do podatku gruntowego, usztywnienie stawki podatku wyrównawczego, zniesienie opłat mytniczych, mostowych, kopytkowych, rogatkowych i postojowych, wreszcie przez obniżenie opłat za korzystanie z urzędów i zakładów dobra publicznego. Rekompensata za zmniejszenie uprawnień finansowych związków samorządowych, jaką przewiduje dekret, jest niewystarczająca wobec pozostawienia bez zmian obowiązkowych zadań związków samorządowych.

W tych warunkach i w tym stanie obowiązującego ustawodawstwa akcja, zmierzająca do oddłużenia związków samorządowych, natrafia na znaczne trudności i wszelkie plany oddłużeniowe, dzięki jednej wielkiej niewiadomej, jaką stanowi ciągła fluktuacja finansów komunalnych, stają się nierealne. Przyczyniła się również do tego kolejność, w jakiej przystąpiono do akcji oszczędnościowo - oddłużeniowej, oraz pozostawienie w stanie nienaruszonym obowiązkowego zakresu zadań samorządów z wyraźną tendencją do dalszego rozszerzenia niezamkniętych ram obowiązków.

Początek roku 1935 pozwalał nam na przewidywanie optymistycznego układu stosunków dla samorządu terytorjalnego, które jednak w ciągu roku nie ziściły się. Obecna sytuacja samorządu terytorjalnego na początku 1936 r., zwłaszcza finansowa, nie rokuje

nam zbyt pomyślnych widoków na przyszłość, która jest dla nas wielką niewiadomą. Nie znaczy to jednak, byśmy mieli czekać z założenymi rękami „lepszych czasów“, lub też oglądali się na jakąś pomoc od góry.

Niezliczona moc trudności, jaka nagromadziła się przed samorządem terytorjalnym, powinna nas tembardziej zachęcić do ich zwalczania, powinniśmy wykazać swą tężyźnię w walce o lepsze jutro samorządu, a tem samem i społeczeństwa, zorganizowanego w samorządzie i wyższych szczeblach organizacyjnych Państwa.

Do tej walki musimy wciągnąć czynnik obywatelski, pomijany często przy decyzjach w sprawach, żywo go obchodzących. Bez udziału tego czynnika nie ruszymy naprzód, nie zdołamy spełnić tych zadań, jakie ciążyą na nim, zadań, choć trudnych i nie-raz zdawałoby się przerastających nasze możliwości, jednakże możliwych do wykonania, o ile będziemy tylko owiani zapałem do pracy nad utworzeniem lepszych warunków dla nas i następnych pokoleń.

F. Branny.

Oszczędności w samorządzie

Gdy piszę w 1936 r. o oszczędnościach w samorządzie, tym samorządzie, którego dochody są nieustannie kurtyzowane, doprawdy obawiam się, aby któryś z samorządowców nie zwrócił się do mnie z grubem a nieprzystojnym słowem.

Cóż bowiem mówić o oszczędnościach, skoro budżety samorządu powiatowego są od kilku lat układane pod hasłem daleko idących oszczędności, analizowane przez wojewódzkie komisje oszczędnościowe i bezlitośnie ścinane przez władze nadzorcze. Co tu mówić o oszczędnościach, skoro samorząd powiatowy od kilku lat na swym chudym brzuchu coraz bardziej zaciska pasa i zdawałoby się, że zacisnął go do ostatniej dziurki.

A jednak ze względu na ostatnie posunięcia rządu znowu musimy w naszych budżetach szukać oszczędności, a co ważniejsze, że musimy je znaleźć, gdyż źródła dochodowe samorządu powiatowego zmalały.

Zachodzi pytanie, czy możliwym jest jeszcze w budżetach samorządu powiatowego przeprowadzić jakieś redukcje wydatków. Oczywiście, że tak, ale musimy się zabrać do układania budżetów w zgoła innym nastawieniu, jak dotychczas.

Musimy powiedzieć sobie jasno, że w tym okresie kryzysowym nie będzie chodzić nam o zaspokojenie często zdawałoby się koniecznych pod względem gospodarczym potrzeb ludności, o rozszerzenie samorządowego dorobku, a nie cofanie się na pewnych odcinkach gospodarki powiatowej wstecz, lecz o przetrzymanie lat chudych, o zdjęcie ciężarów publicznych z ludności, zwłaszcza rolniczej, i o prowadzenie tak gospodarki samorządowej, aby się nie zalamiała doszczętnie.

Naturalnie, że myśl przewodnia obniżenia naszych wydatków budżetowych musi dominować nie tylko wśród członków wydziałów powiatowych i ich przewodniczących, lecz i wśród samorządowych pracowników, licznych organizacji społecznych, subwencjonowanych przez samorząd, oraz urzędów wojewódzkich, które niejednokrotnie poza wydziałami samorządowymi domagają się już nie od przewodniczących wydziałów, ale od starostów poczynienia pewnych wydatków na rzecz administracji państwowej t. zw. sposobem gospodarczym, a w praktycz-

nem ujęciu ten sposób realizuje się przez kasę wydziału powiatowego.

Przy układaniu budżetu musimy się przede wszystkim zorjentować, jakimi dochodami w przybliżeniu, w związku z rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dn. 3.XII.1935 będziemy dysponowali. Biorąc za podstawę preliminarze budżetowe z roku 1934/35, gdyż późniejszych danych opracowanych statystycznie nie posiadamy, dojdziemy do wniosku, że wpływy, przypadające samorządowi powiatowemu z udziału w państwowym podatku przemysłowym, będą obniżone, spowodu faktycznego obniżenia tegoż podatku o jakieś 30%, co zmniejszy dochody wydziałów powiatowych w globalnej sumie o półtora miliona zł. Gorzej jeszcze przedstawia się sprawa obniżenia dodatku do państwowego podatku gruntowego. Z tego źródła dochodowego samorząd według przybliżonych obliczeń straci około jedenastu milionów złotych. W rzeczywistości jednak straci więcej, gdyż zmuszony będzie w związku z obniżeniem stawki podatku wyrównawczego dla gmin wiejskich pokrywać w wielu gminach zwłaszcza rolniczych niedobory budżetowe.

Natomiast samorząd powiatowy może otrzymać rekompensatę w podwyższeniu wpływów z dodatku do podatku dochodowego, co zwiększy dochody o przeszło trzy miliony zł.

Zwiększenie udziału w podatkach od spożycia przyniesie tylko około pół miliona zł.

Reasumując powyższe, możemy przypuszczać, że dochody wydziałów powiatowych obniżą się o przeszło 10 milionów zł., co stanowi dla samorządu powiatowego około 10% ogólnych dochodów zwyczajnych. Naturalnie w powiatach wybitnie rolniczych ten ubytek będzie jeszcze znaczniejszy.

Wprawdzie samorząd powiatowy będzie miał mniej wydatków na obsługę długów w związku z rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dn. 14.XI.1935, ale zaoszczędzone tym sposobem sumy będą musiały być użyte na zaspokojenie wierzytelności prywatnoprawnych, gdyż w interesie samorządu leży zaspokojenie wierzytelności tych, którzy swego czasu samorządowi nieopatrznie zaufali.

Dla zorjentowania się w ogólnej sytuacji samorządu pod względem finansowym należy się zasta-

nowić nad przeprowadzeniem oszczędności budżetowych.

Oszczędności w wydatkach osobowych przez redukcje płac w związku z wysokim opodatkowaniem pracowników samorządowych trudno będzie przeprowadzić, jak również bez ustawowego uregulowania spraw emerytalnych nie da się przeprowadzić redukcji emerytur, zamieszczonych niekiedy w budżetach samorządowych.

Możnaby uzyskać pewne oszczędności w wydatkach rzeczowych, ale w tym wypadku zwiększyłyby się wydatki administracji państwowej. Praktykowaniem bowiem jest częściowe pokrywanie z budżetów samorządu wydatków urzędów starościńskich, jak opłata telefonów, dostarczanie środków lokomocji samorządowych urzędnikom państwowym, opłacanie przepisywania list poborowych, remonty drobne gmachów starostw i t. p.

O wydatkach na utrzymanie dróg wspominać nie będę, gdyż te uzależnione są od wysokości opłat drogowych. Władze nadzorcze mają jednak tendencje obniżenia opłat drogowych do 50%. Tu należałoby nadmienić, że wprowadzenie mechanicznych obniżek, a zwłaszcza w powiatach, dotkniętych bezrobociem i korzystających z dotacji Funduszu Pracy, jest zgoła bezcelowym i powodującym straty, gdyż dotacji można używać tylko na zatrudnienie bezrobotnych, a wrazie braku funduszy w budżetach samorządowych na wydatki rzeczowe, dotacje są marnowane na nieproduktywne roboty.

Na oświatę oraz kulturę i sztukę samorząd powiatowy tak mało wydatkuje, że w tych działach oszczędności przeprowadzić się nie da. Natomiast można dosyć znaczne oszczędności przeprowadzić w dziale zdrowia. W r. 1933/34 samorząd powiatowy dopłacił do utrzymania szpitali półtora miliona zł. Wydatku tego przy celowym ujęciu gospodarki szpitalnej można uniknąć. W zasadzie szpital będzie zawsze samowystarczalny, gdy opłaty szpitalne będą niskie, a leczenie wysoko postawione. Te rezultaty można osiągnąć przy wnikliwej i celowej gospodarce. Dalsze oszczędności w dziale zdrowia można osiągnąć przez zaniechanie systemu tworzenia rejonowych lekarzy samorządowych, a natomiast organizowanie przychodni jagliczych, gruźliczych i wenerycznych wspólnie przez samorząd, organizacje społeczne jak np. Tow. Przeciwgruźlicze oraz ubezpieczalnie społeczne. System ten zastosowany w jednym z powiatów województw centralnych, pozwolił na prowadzenie na terenie powiatu 6 ośrodków zdrowia przy subwencji samorządu, nie przekraczającej 10.000 zł. rocznie.

W wielu powiatach możnaby ograniczyć nieco wydatki na P. W. i W. F. Utrzymywanie drogo kosztujących samochodów do użytku komendantów powiatowych jest dla kurtyzowanego samorządu za kosztowne. W wielu powiatach wystarczyłby koń z wózkiem, co jest znacznie tańsze, a ten środek lokomocji ma tę zaletę, że pozwala w każdej porze do poszczególnych oddziałów dojechać.

W dziale opieki społecznej właśnie ze względu na panujący kryzys większe oszczędności zaprowadzić będzie trudno, a przeciwnie właśnie w powiatach

przemysłowych zajdzie niekiedy potrzeba zwiększenia wydatków na opiekę społeczną. Redukcje wydatków możnaby natomiast przeprowadzić w dziale rolnictwa.

Nie należy zapominać, że posiadamy samorząd rolniczy, na rzecz którego i w r. 1936/37 zostały uszczuplone dochody samorządu powiatowego. Izby rolnicze także powinny ograniczyć swe wydatki na rzecz administracji centralno-wojewódzkiej, a wzajemianłożyć więcej na poszczególne powiaty. Jeżeli niektóre powiaty łożą na utrzymanie szkół rolniczych, to już nie powinny utrzymywać personelu instruktorskiego. Przecież w każdej szkole jest kilku wykwalifikowanych rolników, najmniej dwóch i czyżby oni za niewielką dopłatą nie mogli spełniać funkcji instruktorów? Szkoła rolnicza winna być bazą działalności rolnej w powiecie i któż w kółkach rolniczych może prowadzić lepiej pracę instruktorską, jak nauczyciele powiatowej szkoły rolniczej? Trzeba tylko pewnego dostosowania programów szkolnych przez kuratora.

Praca agronoma i instruktorów rolnych w znacznej mierze ogranicza się na kontroli i ocenie prac przysposobienia rolniczego, a przecież do tych czynności jest predystynowane grono nauczycielskie zwłaszcza, iż ma znacznie ułatwiony kontakt z b. wychowankami szkół rolniczych. W powiatach, nie posiadających szkół dla prowadzenia prac w dziedzinie rolnictwa i kontroli powiatów, wystarczy agronom, lekarz weterynaryjny i instruktorka kół gospodyń wiejskich.

Dział t. zw. weterynaryjny, o ile sieć oglądaczy mięsa jest dobrze zorganizowana i wydział powiatowy przez swych lekarzy prowadzi nadzór weterynaryjny w rzeźniach miast poniżej 10.000 ludności, może być samowystarczalny i to można osiągnąć.

W dziale „bezpieczeństwo publiczne“ należałoby osiągnąć zmniejszenie wydatków na walkę z pożarami. Wogóle w wielu powiatach dział ten jest z nadto rozbudowany. Sądzę, że bez wielkiej szkody dla straży pożarnych możnaby przynajmniej w połowie powiatów pokasować stanowiska instruktorów straży pożarnych, a w miastach wojewódzkich ograniczyć wydatki inspektorów wojewódzkich.

Nie byłoby wielkiej szkody dla straży, gdyby jednego instruktora utrzymywały dwa sąsiednie powiaty. Może byłoby mniej manewrów strażackich, mniej rewij inspektorskich, mniej wyjazdów i meldunków, a więcej węży gumowych lub beczek.

Wprawdzie trudno jest działaczom samorządowym zmieniać dotychczasowy stan. Wszelka reorganizacja powoduje wiele straty czasu i kłopotów, ale właśnie zadaniem samorządu jest prowadzenie celowej, a zwłaszcza oszczędnej gospodarki groszem publicznym.

Celem mego artykułu nie jest udzielanie rad działaczom, czy pracownikom samorządowym, gdyż, znając lokalne warunki, sami wiedzą najlepiej, jakie oszczędności mogą w budżetach zaprowadzić. Chciałem tylko zwrócić uwagę na pewne metody gospodarki samorządowej, które dały w wykonaniu dodatnie rezultaty w znanych mi powiatach.

St. Gliszczyński.

Krytyczna sytuacja finansów powiatowych związków samorządowych po dekreście o obniżeniu danin komunalnych

Zbliżający się nowy rok budżetowy wschodzi dla związków samorządowych pod bardzo niepomyślnymi auspiciami. Ich finanse bowiem nacechowane już od samego początku piętnem „tymczasowości“ oraz w toku lat drogą stałego ograniczania uprawnień w tej dziedzinie w atmosferze ciągłego prowizorjum utrzymywane, doznały nowego poważnego wstrząsu w dekrecie Prez. Rzeczyp. z dn. 31.XII.1935 r. o obniżeniu obciążenia daninami komunalnymi i o innych zmianach w finansach komunalnych, który z jednej strony brak niezbędnej dla racjonalnej gospodarki stabilizacji w skarbowości komunalnej jeszcze bardziej potęguje, a z drugiej czyni w dochodach związków samorządowych znaczne wyrwy.

Wydatny uszczerbek w swych dotychczasowych wpływach poniosły między innymi również powiatowe związki samorządowe. Dotyka je wprawdzie tylko jedna, ale za to bardzo poważna obniżka, a mianowicie zmniejszenie dodatku do państwowego podatku gruntowego. Dekret zawiera odnośnie tej kwestji jedynie postanowienie ramowe, upoważniające Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych do obniżenia łącznego obciążenia dodatkiem do pod. grunt. o połowę, oraz zmiany zasad jego rozdziału, przyczem zapowiedziane rozporządzenie wykonawcze jeszcze nie zostało wydane. Pewne wytyczne co do przyszłego rozstrzygnięcia tej sprawy znajdujemy jednakże w okólniku Min. Spr. Wewn. Nr. 84, z dn. 12.XII.1935 r. Spróbujmy zatem na tle postanowień dekretu oraz tego okólnika obliczyć wysokość strat w postaci redukcji ogólnej sumy wpływów, jakie powiatowe związki samorządowe będą musiały wziąć pod uwagę przy układaniu nowych preliminarzy budżetowych.

Dotychczasowy rozdział dodatku do państwowego podatku gruntowego był następujący:

a) w województwach centralnych, zachodnich i wschodnich: gminy wiejskie — 40%, pow. związki sam. — 55%, izby rolnicze — 5%, a przy podwyżce: gm. wiejskie — 60%, pow. zw. sam. — 82,5%, izby roln. — 7,5%.

b) w województwach południowych: gm. wiejskie — 40%, pow. zw. sam. — 50%, Tymcz. Wydz. Sam. we Lwowie — 5%, izby roln. — 5%, a przy podwyżce: gm. wiejskie — 60%, pow. zw. sam. — 75%, Tymcz. Wydz. Sam. — 7,5%, izby roln. — 7,5%.

Dekret z dodatków komunalnych do podatku gruntowego, przewidzianych w art. 14 ust. 1 ustawy z dn. 15.VI.1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 505) wydziela 6% dla izb rolniczych, przyczem biorąc pod uwagę użycie określenia „wydziela się“, należy przyjąć, iż jest to jedyny udział izb rolniczych t. zn. nie będą one partycypowały w podwyżce z art. 14 ust. 2 ustawy z dn. 15.VI.1923 r.

Równocześnie dekret skreśla jednakże 10%-owy udział samorządu wojewódzkiego w tym dodatku

(100% — art. 14 ust. 1), a więc z tych 10% — izbom rolniczym przyznano 6%, natomiast reszta t. j. 4%, zawisła, że się tak wyrażę, w powietrzu.

Te dwa postanowienia wprowadzają zatem następujące modyfikacje:

- a) izby rolnicze otrzymują 6%;
- b) samorząd wojewódzki nie otrzymuje nic, na czem efektywnie traci Tymcz. Wydz. Sam. we Lwowie, a pozatem powiatowe związki samorządowe;
- c) 4% przepada;
- d) repartycja między gminy wiejskie i pow. związki samorz. byłaby (gdyby nie było obniżki) następująca: gm. wiejskie — 40%, pow. zw. sam. — 50%, a przy podwyżce: gm. wiejskie — 60%, pow. zw. sam. — 75%.

O ile chodzi teraz o zapowiedzianą obniżkę, to okólnik ustala, iż łączne obciążenie, wliczając w to również 6%-owy udział izb rolniczych, nie powinno przekraczać 100% zasadniczego podatku gruntowego i to nawet w wypadkach wykorzystywania podwyżki z art. 14 ust. 2 ustawy z dn. 15.VI.1923 r., przyczem jednakże dotychczasowa wysokość tego dodatku na rzecz gmin wiejskich winna być utrzymana. Jedynie w województwach zachodnich obniżka ta może być mniejsza, a mianowicie może wynosić tylko 10% w stosunku do dotychczasowej wysokości.

Ponieważ zaś gminy wiejskie wykorzystują dodatek do podatku gruntowego z reguły z podwyżką, przeto poza województwami zachodnimi, rozdział tego dodatku będzie następujący: izby rolnicze — 6%, gminy wiejskie — 60%, pow. związki samorz. — 34%. Te ostatnie tracą zatem w województwach centralnych i wschodnich — 48,5% (82,5 — 34), a w południowych — 41% (75 — 34) zasadniczego podatku gruntowego t. zn. dochód z tego źródła zmniejszy się w zaokrągleniu o 59%

$\left(\frac{48,5 \times 100}{82,5}\right)$ względnie o 55% $\left(\frac{41 \times 100}{75}\right)$ w stosunku do dotychczasowych efektywnych wpływów.

Pozatem okólnik zapowiada stosownie do postanowienia dekretu możliwość dalszej jeszcze obniżki tego dodatku o 25%, t. j. do wysokości 75% łącznego obciążenia, wobec czego repartycja przedstawiałaby się wtenczas: izby rolnicze — 6%, gm. wiejskie — 60%, pow. zw. sam. — 9% zasadniczego podatku gruntowego. Ponieważ jednakże okólnik nie poleca, by rady powiatowe tę dalszą obniżkę uwzględniały w swych uchwałach, które mają powziąć do dn. 1.I.1936 r., a z drugiej strony mówiąc w następnym ustępie o rekompensatach dla powiatowych związków samorządowych nie wspomina o przewidywanej w art. 4 dekretu podwyżce udziału w podatku dochodowym, przeto należy przyjąć, iż dalsza redukcja omawianego dodatku nastąpi pod warunkiem, iż równocześnie zostanie podwyższony udział w podatku

dochodowym w tym stopniu, aby wyrównywał on ubytek w dochodach, powstały skutkiem obniżki dodatku o dalsze 25%.

Powiatowe związki samorządowe powinny zatem uwzględniać w swych obliczeniach budżetowych na rok następny zmniejszenie o 59% względnie 55% (z wyjątkiem województw zachodnich) dotychczasowych wpływów z dodatku gruntowego.

Biorąc pod uwagę, iż dodatek do podatku gruntowego stanowi obok opłat drogowych najpoważniejszą pozycję dochodową w budżetach powiatowych związków samorządowych, należy stwierdzić, że obniżka ta spowoduje bardzo dotkliwą lukę, wobec czego równowaga budżetowa stanie się w wielu powiatach nieosiągalna. Wprawdzie dekret podwyższa udział powiatowych związków samorządowych w dodatkach do państwowych podatków od spoży-

cia, zużycia względnie produkcji o 50% dotychczasowych wpływów z tego tytułu, oraz projekt ustawy o uposażeniach w samorządzie terytorjalnym przewiduje przekazanie od 1.IV.1936 r. związkom samorządowym wpływów z nadzwyczajnego podatku od uposażeń pracowników samorządowych, ale rekompensaty te są w efektywach nieznaczne, wobec czego nie wyrównują one w stopniu umożliwiającym zrównoważenie budżetów strat, poniesionych wskutek obniżki dodatku do podatku gruntowego.

Dla naocznego uświadomienia sobie tej rzeczywistości zilustruję skutki tych zmian na podstawie sprawozdań względnie preliminarzy budżetowych z ostatnich dwóch lat kilku powiatów, przy czym dla orientacji podaję również sumę dochodów zwyczajnych oraz opłat drogowych.

NAZWA POWIATU	Suma dochodów zwyczaj. (w zaokrą- gleniu)	Suma opłat drogowych (w zaokrą- gleniu)	Suma dochodów zwyczaj- nych bez opłat dro- gowych	Suma dodatku do pod. grunt. (w zaokrą- gleniu)	Suma dodatku do pod. od spoży- cia (w zaokrą- gleniu)	Suma wydatków personal- nych z ca- łego bud- żetu (w przybliz.)	STRATA 59% sumy dod. do pod. grunt.	Z Y S K I		EFEKTYWNA STRATA ¹⁾	
								50% sumy dod. do podat. od poży- cia	Nadzw. podatek od uposażeń przeciętnie 8% sumy wy- datków person.	W cyfrach bezwzględ- nych	W stos. cent. do dochod. zwyczaj. bez opłat drog. (w zaokrąg.)
Lublin	695.000	302.000	393.000	157.000	29.000	200.000	92.630	14.500	16.000	62.130	16%
Łowicz	460.000	181.000	279.000	149.000	12.000	146.000	87.910	6.000	11.680	70.230	25%
Łomża	636.000	285.000	351.000	155.000	22.000	212.000	91.450	11.000	16.960	63.490	18%
Grójec	809.000	350.000	459.000	241.000	20.000	178.000	142.190	10.000	14.240	117.950	23%
Rypin	451.000	150.000	301.000	185.000	13.000	148.000	109.150	6.500	11.840	90.810	30%
Dubno	712.000	390.000	322.000	290.000	32.000	225.000	171.100	16.000	18.000	137.100	42%
Łuck	849.000	306.000	535.000	193.000	37.000	156.000	113.870	18.500	12.480	82.890	16%
Kowel	372.000	190.000	182.000	115.000	39.000	163.000	67.850	19.500	13.040	35.310	19%
Miechów	618.000	320.000	298.000	160.000	25.000	182.000	94.400	12.500	14.560	67.340	22%
Włoszczowa	524.000	196.000	328.000	120.000	14.000	141.000	70.800	7.000	11.280	52.520	16%

Powyższe cyfry mają swoją wyrazistą wymowę. W tej sytuacji związanie końca z końcem będzie zdaje się w większości wypadków kwadraturą koła. Wprawdzie okólnik zaleca wyrównanie tych strat drogą „przeprowadzenia bardzo znacznych oszczędności w administracji powiatowych związków samorządowych, możliwie jednak z utrzymaniem pod względem rzeczowym obecnego zakresu działalności samorządu, zwłaszcza w zakresie popierania rolnictwa i akcji przeciwpożarowej“. Należy jednakże wątpić, czy zalecenie to jest wykonalne i czy na tej drodze uzyska się jakies poważniejsze rezultaty. Jeżeli bowiem przejdziemy poszczególne działy wydatków zwyczajnych w budżetach powiatowych związków samorządowych, to możemy skonstatować:

Dział I po tylu już falach oszczędnościowych trudno będzie jeszcze dalej obniżać, chyba, że pow. zw. samorz. zostaną zwolnione od nieoficjalnych wprawdzie, ale faktycznie ponoszonych ciężarów na rzecz urzędów starościńskich. Jest bowiem rzeczą powszechnie wiadomą, iż normalny tok urzędowania starostw z uwagi na minimalne kredyty Państwa na wydatki rzeczowe, jak również personalne natrafiały na poważne utrudnienia, a możliwość poruszania się w terenie byłaby zupełnie ograniczona, gdyby nie fakt, że zazwyczaj obok znajduje się wydział

powiatowy, a starosta jest równocześnie jego przewodniczącym. Utrzymanie środków lokomocji, wydatki na diety i koszty podróży, umeblowanie, materiały kancelaryjne, wydatki reprezentacyjne, a często także jeden — dwa etaty personalne są pod rozmaitemi postaciami i różnymi sposobami przeznaczane na powiatowe związki samorządowe.

Działy II, III, VI, VII, XI, XII i XIII są zazwyczaj znikome i nie odgrywają wybitniejszej roli.

Dział IV jest sztywny.

Dział V — budżet drogowy jest zamknięty sam w sobie.

Działy VIII i IX, również wielokrotnie okrawywane, zawierają już dzisiaj zaledwie niezbędne kredyty na cele zdrowia i opieki społecznej, przede wszystkim na utrzymanie szpitali, przytułków, sierocińców. Ponadto należy zaznaczyć, iż w opracowywanych projektach ustawodawczych istnieje zamiar wydatnego obciążenia powiatowych związków samorządowych w zakresie opieki społecznej kosztami leczenia ubogich chorych.

Pozostaje zatem właśnie ten dział, który wedle zaleceń okólnika ma być szczególnie przed cięciami redukcyjnymi chroniony t. j. dział popierania rolnictwa. I zdaje się, iż na nim skrupi się obniżka dodatku gruntowego. Jak na ironję więc, powiatowe

związki samorządowe będą prawdopodobnie zmuszone wyrównać ubytek w dochodach, spowodowany obniżką obciążenia rolnika — zmniejszeniem wydatków na rolnictwo.

Pozatem zachodzi jeszcze jedna obawa, a mianowicie, że ofiarą padnie i to już drogą praktyk nielegalnych również budżet drogowy. Powiatowe związki samorządowe, stojąc wobec twardej konieczności utrzymania równowagi budżetowej, sięgną do funduszu specjalnego, jaki w ramach budżetu ogólnego tworzą opłaty drogowe i w toku wykonywania budżetu częściowo zużyją te opłaty na cele ogólne. Mamy wprawdzie już obecnie tego rodzaju niepożądane precedensy, ale były to sporadyczne tylko wypadki — obecnie zanosi się na upowszechnienie tego sprzecznego z obowiązującymi przepisami zjawiska.

Uwagi powyższe byłyby niekompletne, gdybym nie wspomniał o funduszu pożyczkowo-zapomogowym. W przewidywaniu bowiem, iż mechaniczna w przeważnej części obniżka uprawnień finansowych związków samorządowych wywoła w poszczególnych związkach skutki o rozmaitem nasileniu, dekret wydatnie wzmacnia zasoby funduszu pożyczkowo-zapomogowego, przygotowując go w ten sposób do „akcji ratowniczej“, która z pewnością w wielu wypadkach okaże się niezbędna.

Otóż w tem miejscu nasuwa się zastrzeżenie natury zasadniczej. Zmiana charakteru funduszu pożyczkowo-zapomogowego na fundusz wyrównaw-

czy sprzeczna jest z pierwszym i głównym celem tego funduszu, t. j. udzielania pomocy w wypadkach rzeczywiście wyjątkowych, a pozatem jest ze względów merytorycznych objawem niepożądanym.

Uzależnianie losu organizmów lokalnych od fluktów i możliwości finansowych centralnego funduszu wyrównawczego, równoważenie budżetów niewiadomą spodziewanej zapomogi jest właściwie wprowadzaniem czynnika stałej niepewności do finansów, a więc również do gospodarki związków samorządowych.

Powtórne zachowanie w tych warunkach słusznej oceny potrzeb, a więc i sprawiedliwego rozdziału pomocy będzie nastęrczało duże trudności. W tej sytuacji może się wytworzyć między związkami samorządowymi niezdrowa konkurencja na tle ubiegania się o pomoc z Funduszu Komunalnego, nie mówiąc już o niebezpieczeństwie wytworzenia się w tych związkach psychicznego nastawienia, zmierzającego do oparcia choćby tylko częściowo swej egzystencji „na proszonym chlebie“, co trudno jest uznać za czynnik umoralniający.

Wreszcie ostatni i bodajże najważniejszy szkopuł, to obawa, iż środki finansowe funduszu pożyczkowo-zapomogowego nawet mimo wzmocnienia będą przysłowiową „kroplą w morzu“ zapotrzebowania związków samorządowych, wobec których fundusz będzie bezsilny.

Józef Bar.

Groźba usztywnienia gospodarki samorządowej

Równowaga budżetów publicznych i zmniejszenie publicznego obciążenia rolnictwa, to są dwa główne cele aktualnej polityki gospodarczej. Do tych dwóch naczelnych zadań trzeba dopasowywać gospodarkę publiczną, one nakazują przesunięcia w hierarchii zadań publicznych.

Działanie w takich wyjątkowych warunkach musi być szybkie, zdecydowane, a przede wszystkim trafne, z jednej strony dobierające się odrazu do istoty rzeczy, a nie jej pozorów, z drugiej celowe nie tylko w świetle chwilowych zadań, ale ina dłuższą metę. Albowiem skutki takiego działania nie znikną z chwilą nadejścia lepszych czasów, być może bardzo odległych; wszelkie istotne zmiany w gospodarce publicznej, nieraz wbrew naciskowi czynników kierowniczych w polityce gospodarczej i ich najlepszych chęci, następują bardzo opornie. W określonych warunkach prawnych i faktycznych podmioty gospodarujące, czy to jednostki czy związki samorządowe, wytwarzają sobie pewne określone pozycje, niejako stanowiska, w których tak, a nie inaczej mogą i muszą działać, przy tym a nie innym zespole środków i poglądów na celowość określonej działalności. Siłą bezwładności wytworzone w ten sposób formy i zasady gospodarowania będą dłuższy czas istnieć nawet w razie poważniejszej zmiany owych obiektywnych warunków prawnych i faktycznych, oczywiście z poważną szkodą dla gospodarstwa publicznego.

W zespole zagadnień, dotyczących równowagi gospodarki publicznej i odciążenia płatniczego rol-

nictwa, czołowe miejsce zajmuje samorząd terytorjalny. Z różnych powodów: mieszczących się w gospodarce samorządowej, jak deficyty, różne t. zw. „przerosty“, obciążenie daninami komunalnymi a przede wszystkim różnemi opłatami; ale również z powodów, w których samorząd jest tylko przedmiotem: postulat obniżenia obciążenia płatnika jest realizowany wyłącznie na odcinku samorządu.

Przyjmując za bezsporne oba postulaty, główną uwagę poświęca się środkom, które mogłyby je urzeczywistnić. Właśnie wybór środków powinien odpowiadać takiemu założeniu, ażeby doraźny zabieg nie sprowadzał skutków ze stanowiska podstaw gospodarki samorządowej niepożądanych. Wydaje się, że ostatnie zmiany w finansach komunalnych zawierają zarodek pewnych ujemnych następstw, mogących się ujawnić, w razie dalszego kontynuowania obranej linii.

Charakteryzując ogólnie te zmiany, należy podkreślić, że, w zasadzie nie pozbawiając związków samorządowych, jako ogółu pewnej części dochodów, t. zn. nie zmniejszając odpowiednio obciążenia podatkowego płatnika, pozbawiają poszczególne związki samorządowe skreślonej części źródeł dochodowych, wydzielając ją w ogólny fundusz samorządowy. Tak się ma rzecz z podatkami konsumcyjnymi i scalonym podatkiem przemysłowym oraz ze specjalnym podatkiem od uposażeń, pobieranym od pracowników samorządowych. Komunalny Fundusz Pożyczkowo - Za-

pomogowy, na rzecz którego mają być przelewane te dochody, przekształca się zupełnie wyraźnie z funduszu pewnej „samopomocy“, słusznej i potrzebnej w każdych warunkach, na centralę rozrachunkową i fundusz wyrównawczy, dysponujący coraz większą częścią funduszków samorządowych, staje się narzędziem usztywnienia gospodarki związków samorządowych, ograniczając konieczne minimum elastyczności oraz pomniejszając warunki dla podejmowania jakichkolwiek planów w ramach poszczególnego związku samorządowego, który może z dużym prawdopodobieństwem przewidzieć wpływy podatkowe, natomiast nigdy nie uda mu się przewidzieć, kiedy i ile zapomogi czy pożyczki zechce mu udzielić centrala wyrównawcza.

Ten proces centralizowania funduszków samorządowych, gdyby przybrał poważniejsze rozmiary, musiałby się odbyć kosztem najistotniejszych zadań gospodarki samorządowej. Głównym kryterjum przy centralnem rozdzielaniu funduszków samorządowych była i będzie zapewne sytuacja finansowa danego związku samorządowego, niezależnie od jej przyczyn, zawinionych czy niezawinionych. Związki samorządowe, pracujące prawidłowo, oszczędnie i przezornie, umiające się racjonalnie przystosować do obiektywnych warunków gospodarczych, będą na szarym końcu przy wszelkich wyrównaniach. Premjowanie złej gospodarki nie może oczywiście w żadnym razie przyczynić się do jej podniesienia. Już dziś słyszy się głosy z terenu, że w obecnych warunkach nie warto rzetelnie pracować nad gospodarką samorządową, że wszelkie planowanie jest nieomal zupełnie wykluczone. Podobny system zasilania związków samorządowych w fundusze byłby w przeważnej części nieproduktywnym zużywaniem na potrzeby wegetacyjne z pominięciem istotnych zadań samorządu. Oczywiście istnieje decydujący argument interesu publicznego, który nakazuje doprowadzenie do porządku budżetów publicznych. Czyżby jednak nie można zaprowadzić tego porządku innymi środkami, z wykluczeniem niwelacji wódł do poziomu gorzej gospodarujących samorządów? Czy np. przelewanie wpływów ze specjalnego podatku od uposażeń pracowników samorządowych na rzecz Komunalnego Fund. Poż. Zapomogowego, by następnie je rozdzielać, jest istotnie uzasadnione interesem publicznym, chyba że w interesie publicznym leży oswojenie pracowników samorządowych z koniecznością obniżki płac.

Jeszcze jedna okoliczność wiąże się z centralizacją funduszków samorządowych i jednolitością ich dyspozycją. Często gęsto podnosi się postulat przywrócenia organom związków samorządowych możliwości ponoszenia odpowiedzialności, jako koniecznego warunku prawidłowej gospodarki. Reforma ustroju samorządu terytorjalnego była przeprowadzona między innymi pod kątem widzenia ustalenia odpowiedzialności w gospodarce samorządowej, niejako umiejscowienia jej w osobie przełożonego gminy. Tosamo zagadnienie wypłynęło znowu przy rozważaniu błędów w polityce gospodarczej Państwa i związków samorządowych w okresie pomyślnej konjunktury i rozmachu inwestycyjnego, kiedy to wręcz wpychano kredyty, a ostrożność gospodarczą kwalifikowano jako przewinienie przeciw publicznemu interesowi lub co-

najmniej jako niedołęstwo. Te szczęśliwe czasy skończyły się nieszczęśliwie, a dziś znowu wydaje się, że popadamy w inną krańcowość: swego rodzaju fetyzizm oszczędnościowy. W jednym i drugim wypadku prawo jedynej racji należało i ma należeć do centrali. Gdy tymczasem ponoszenie odpowiedzialności rzeczywistej, nie przed historją, może istnieć za własne czyny, własną decyzję. Może ona być w pojedynczych wypadkach omylną, podobnie jak niewypozażoną jest w dogmat nieomyślności centrala, ale ona jedynie umożliwia ustalenie odpowiedzialności.

Dlaczego to zcentralizowanie funduszków samorządowych i następnie rozdzielanie ich według bliżej niedającego się określić klucza miałyby osłabić poczucie odpowiedzialności? Przecie w tym wypadku samorząd również może otrzymać pewną sumę, którą może wydatkować. Chodzi jednak o to, że samorząd tę sumę może otrzymać, ale nie musi, następnie może wydatkować, ale nie może dysponować. Preliminowanie w budżecie zapomogi i zaliczenie jej do środków zrealizowania pewnego planu gospodarczego przewraca ten plan z chwilą nieotrzymania tej zapomogi lub w niedostatecznej wysokości. Z drugiej strony układanie planu z pominięciem zapomogi, do której się ma w zasadzie równe prawa z chwilą, gdy Fundusz Komunalny przestał być funduszem pomocy, a stał się funduszem rozrachunkowym, byłoby w mojem przekonaniu dobrowolnem rezygnowaniem z pewnych możliwości; niezależnie od tego kapnięcie pewnej przypadkowej sumy w przypadkowym czasie to nie tosamo, co mniejwięcej stałe wpływy: obliczalne. Choćby dlatego, że przeznaczenie udzielanej zapomogi określa centrala, według własnych kryterjów, które niezawsze muszą się pokrywać z miejscowemi. W tych warunkach wzmocnienie poczucia odpowiedzialności wśród kierowników gospodarki samorządowej jest niezwykle trudne, przeciwnie, może znakomicie tę odpowiedzialność osłabić.

Podniesienie jakości gospodarki samorządowej nie jest możliwe w warunkach permanentnego prowizorjum, t. zn. ciągłej zmienności podstaw prawnych finansów komunalnych. Pod tym względem ostatnie dekryty nie poprawiają sytuacji, wręcz przeciwnie, prowizorjum to rozszerzają, stosując tymczasowość w nowym rozdziale między poszczególne stopnie samorządu terytorjalnego i Komunalny Fundusz wpływów z podatków konsumcyjnych i scalonego podatku przemysłowego.

Rozumie się, że w wyjątkowych warunkach konieczne są wyjątkowe posunięcia. Jasnym jest również, że powyższe uwagi mają charakter obaw, które mogłyby się stać rzeczywistością wrazie pogłębienia tego procesu centralizowania, o którym była mowa. Chodzi jednak o to, by ograniczyć do minimum uboczne następstwa ujemne wyjątkowych zarządzeń, uznanych w zasadzie za konieczne dla ogólnego dobra, by uchronić od spaceniasa zasady gospodarki samorządowej.

Konkretne wskazania wyglądałyby mniejwięcej tak:

1. Komunalny Fundusz Pożyczkowo - Zapomogowy winien utrzymać dotychczasowy charakter doraźnej pomocy i dysponować tylko taką sumą funduszków, która jest konieczną dla tych celów.

2. Wszelkie stałe fundusze wyrównawcze powinny być w zasadzie wykluczone, jako sprzeczne z postulatem elastyczności i odpowiedzialności w gospodarce samorządowej. Dla celów oddłużeniowych i przywrócenia równowagi budżetowej, zwicznijętej wskutek obiektywnych warunków gospodarczych, celów pojętych w najciaśniejszym zakresie, należało raczej stworzyć coś w rodzaju funduszu oddłużeniowego, którego jedynym i wyłącznym celem byłoby rzeczywiste oddłużenie danego związku samorządowego. Tak pojęty fundusz miałby ściśle określony, przytem wąski i jednorazowy cel.

3. Ze stanowiska podstaw gospodarki samorządowej niezwykle ważnem jest ograniczenie do mini-

umum wszelkiego prowizorjum. Obiektywne warunki gospodarcze i świadomość, że w gospodarstwie polskim trzeba będzie przejść do innego układu, na innym poziomie, znacznie niższym, i że te zmiany nie mają tylko charakteru przejściowego, ale głębszy, bardziej istotny, wskazują na niecelowość prowizorjum. Wszelka tymczasowość może i powinna dotyczyć wyłącznie ułatwienia przejścia z jednego okresu w następny w najściślejszym rozumieniu tego słowa, t. zn. powinna zapobiec wstrząsowi i innym powikłaniom, niebezpiecznym z punktu widzenia interesu ogólnego.

Stanisław Michalski.

Głosy czytelników

Oddłużenie samorządów wobec ubezpieczalni społecznych

Powszechnie wiadomo, że oddłużenie samorządów jest zakrojone na szeroką skalę, a ostatni dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 roku przewiduje dalsze pogłębienie i usprawnienie tej akcji.

Oddłużenie związków samorządowych znalazło pierwszy swój prawny wyraz w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27.X.1933 r. (Dz. Ust. Nr. 85, poz. 644), na podstawie którego umorzono w całości zobowiązania związków samorządowych z tytułu zaległych kosztów leczenia i opieki społecznej, należnych publicznym zakładom leczniczym i opiekuńczym, a powstałych przed dniem 1.IV.31 r., względnie 1.IV.1932 r. Niezależnie od tego związek samorządowy, w razie wyjątkowo ciężkiej sytuacji finansowej, miał możliwość uzyskania dalszych ulg w postaci umorzenia do wysokości 75% kosztów leczenia, powstałych w okresie od 1.IV.1931 r. do 30.X.1933 r.

Cyfrowe wyniki oddłużenia samorządów z zaległych kosztów leczenia i opieki społecznej nie są bodajże znane. W każdym bądź razie akcja ta miała doniosłe znaczenie, uwzględniając nawet tę okoliczność, że w przeważnej części oddłużenie związków samorządowych nastąpiło w tym wypadku kosztem samorządów, posiadających szpitale i zakłady opieki społecznej.

Przy tem oddłużeniu, szczególnie korzystnem dla gmin wiejskich (z reguły nieposiadających szpitali), pozostały wyjątkowo uprzywilejowane być kasy chorych, które nadal korzystają z przywilejów art. 43 ustawy z dn. 19.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 44, poz. 272), przewidujących pokrywanie przez samorządy części kosztów leczenia członków kas chorych.

Istnieją w reprezentacjach związków samorządowych uzasadnione obawy, że Centralna Komisja Oddłużeniowa, rozpatrując wśród powodzi wniosków oddłużeniowych podania samorządów o umorzenie zaległych kosztów leczenia na rzecz ubezpieczalni społecznych, jako kryterjum do zastosowania ulg w spłacie tych zobowiązań przyjmie wyłącznie stan finansowy zainteresowanego związku samorządowego.

Przyjęcie takiej zasady pokrzywdziłoby samorządy i stworzyłoby wysokie dysproporcje w akcji oddłużeniowej wogóle.

Podstawy prawne, w ramach których powstały zobowiązania gmin wobec ubezpieczalni społecznych z tytułu kosztów leczenia i rzeczywisty charakter tych zobowiązań, pozwalają wysunąć twierdzenie, że w akcji oddłużeniowej przedewszystkiem te zadłużenia należy anulować.

Na podstawie art. 43 pkt. III ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o obowiązku ubezpieczeniu na wypadek choroby, gminy wiejskie były zobowiązane do dnia 1 stycznia 1934 r. (data wygaśnięcia tej ustawy) do pokrywania różnicy kosztów leczenia za członków kasy chorych, leczonych w szpitalach, położonych poza obrębem działalności tej kasy, a przed leczeniem zatrudnionych w danej gminie (art. 9 tejże ustawy). Taką interpretację obowiązków gmin z tytułu leczenia członków kas chorych ustalił Najwyższy Trybunał Administracyjny orzeczeniem L. Rej. 1314/25 z dnia 28 marca 1927 r. Niestety b. kasy chorych obciążały gminy z reguły połową kosztów leczenia członków kas chorych.

Nie pomogły wyjaśnienia Ministerstwa Opieki Społecznej Nr. 2675/OS/U/Ch z dnia 30 września 1933 r., w których Ministerstwo potwierdziło uprawnienia kas chorych do żądania od gmin wyłącznie zwrotu „różnicy kosztów leczenia“, jednak nie wskazało konkretnie, że tej różnicy nie należy utożsamiać „z połową kosztów leczenia“, jak to właśnie nadal utrzymują ubezpieczalnie społeczne, dziedziczące roszczenia kas chorych. Dla ilustracji przytoczę, że zobowiązania gmin i miasta niewydzielonego w jednym z powiatów w kosztach leczenia wynoszą przeszło 120 tys. zł., z czego 90% stanowią koszty, naliczone w trybie art. 43 ustawy z 1920 r.

W rezultacie mglistej interpretacji powstał niebywały chaos we wzajemnem respektowaniu zobowiązań pomiędzy zainteresowanymi (łączenie należności przez ubezpieczalnie społeczne z tytułu składek ubezpieczeniowych z zaległościami kosztów leczenia, administracyjna egzekucja łącznych sum i t. p.).

Samorzady posiadają ponadto zobowiązania względem ubezpieczalni społecznych z tytułu kosztów leczenia, powstałych wskutek skierowania ubogich chorych do szpitali ubezpieczalni. Tego rodzaju należności nie zostały umorzone w ramach rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r., bowiem ubezpieczalnie uważają swoje szpitale za prywatne zakłady lecznicze, opierając się na art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o zakładach leczniczych.

Akcja oddłużeniowa w zakresie umorzeń zaległych kosztów leczenia nie znalazła zatem w ustawodawstwie konkretnego wyrazu w stosunku do ubezpieczalni społecznych, które korzystały z wyjątkowych przywilejów ustawy z 1920 r., nadużywanych w praktyce.

Możnaby przypuszczać, że ustawodawca specjalnie oszczędzał ubezpieczalnie i dlatego samorzady nie korzystają z ulg w spłacie kosztów leczenia przynajmniej w takim stopniu, jak wobec szpitali państwowych i samorządowych.

Sytuacja przedstawia się wręcz przeciwnie: na skutek rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 10 lipca 1935 r. (Dz. Ust. Nr. 54, poz. 353) zo-

bowiązania pracodawców z tytułu niewpłaconych składek ubezpieczeniowych (chorobowych) z okresu przed 1 stycznia 1934 r. — zostały w sposób wręcz nieprawdopodobny zlikwidowane. Pracodawcy mogą spłacić zaległe składki na rzecz byłych kas chorych w sumie 90 milj. złotych¹⁾ kwotą 12,6 milj. złotych, pod warunkiem regulowania bieżących składek ubezpieczeniowych; stąd oczywisty wniosek, że na oddłużeniu zyskują 23,4 milj. złotych, bowiem z zatrzymanych 90 milj. złotych $\frac{2}{5}$ tej sumy, to jest 36 milj. złotych, wpłacili do kas pracodawców ubezpieczeni na wypadek choroby pracownicy.

Skreślenie długu i należnych odsetek jest maksymalną granicą oddłużenia. Gdy jednak istnieje niebываły precedens, że ta granica została z dodatkowym zyskiem dla dłużników przekroczona, — to tembardziej uzasadnionem jest, aby zobowiązania samorządów wobec ubezpieczalni społecznych z tytułu zaległych kosztów leczenia, powstałych przed dniem 1 stycznia 1934 r., bez względu na ich charakter — zostały w całości w drodze ustawodawczej umorzone.

Jan Kuśmierk.

1) Mały Rocznik Stat. za 1935 r. i sprawozdania prasy.

Przegląd orzecznictwa

CZŁONKOWIE ZARZĄDÓW I PRACOWNICY ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH.

Ochrona prawna (art. 127 — 139, 255 — 256 Kodeksu Karnego z 1932 r.).

1. a) Do zakresu czynności urzędnika należy także wszelkie prawne przeciwdziałanie karalnym wystąpieniom przeciw władzy, którą w chwili urzędowania reprezentuje. Urzędnik, któryby po znieważeniu go w czasie jego urzędowania, nie przedsięwziął wszelkich możliwych dla niego środków, zmierzających do przywrócenia naruszonej powagi władzy, dopuściłby się zaniechania ciężących na nim obowiązków służbowych.

b) Przemocą z art. 129 K. K. jest czyn, zdążający do uniemożliwienia przedsięwzięcia urzędowej czynności przez fizyczne ograniczenie swobody ruchów, lub działanie „napaścią“, zaś z art. 133 K. K. — czyn, zmierzający do naruszenia nietykalności cielesnej.

c) Wszyscy funkcjonariusze samorządowi są urzędnikami w rozumieniu kodeksu karnego z 1932 r.

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 17.X.1934 r. Nr. 3 K. 814/34.

Zbiór orzeczeń S. N. R. 1935. Nr. 181.

UWAGA. Przedmiotem przestępstwa w powyższej sprawie było uderzenie przez oskarżonego L. funkcjonariusza gminnego, pobierającego opłatę mostową. Według twierdzenia oddalonej przez S. N. kasacji¹⁾ do zakresu działania funkcjonariusza gminnego należało wyłącznie pobieranie opłaty mostowej i czuwanie, by bez opłaty nikt przez most nie przechodził, natomiast przytrzymywanie oskarżonego L., który uderzył funkcjonariusza, a opłatę uiścił, w celu oddania jego w ręce policji, nie wchodziło w zakres czynności urzędowej funkcjonariusza gminnego i 2) niższy funkcjonariusz gminny nie jest urzędnikiem w rozumieniu art. 129 lub 133 K. K.

2. Znieważenie urzędnika, objęte art. 132 § 1 K. K., przez osobę, która w czasie dokonania tego przestępstwa również pełniła obowiązki służbowe, nie pozabawia znieważenia cech przestępstwa, a przeciwnie okoliczność taka może stanowić podstawę do zastosowania art. 291 K. K. i podwyższenie zastosowanego wymiaru kary.

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 18.VI.1934 r. Nr. 2 K. 571/34.

Zbiór orzeczeń S. N. R. 1935. Nr. 22.

3. a) Pojęcie urzędnika Kodeks Karny z 1932 r. określa bardzo szeroko i pojęcie tego nie uzależnia od spełniania funkcji zwierzchniczych lub czynności, związanych bezpośrednio z wykonaniem „władztwa“ w zakresie „zarządu Państwa“ lub z przedmiotem samorządu.

b) Strażnik gminny jest urzędnikiem w rozumieniu art. 132 K. K.

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 11.III.1935 r. Nr. 2 K. 1937/34.

Zbiór orzeczeń S. N. R. 1935. Nr. 452.

4. Sposób pełnienia obowiązków służbowych przez urzędnika może uzasadniać postępowanie dyscyplinarne lub karne przeciwko urzędnikowi, niewypełniającemu swych obowiązków należycie, nie pozabawia go jednak, sam przez się, charakteru urzędnika, a czynności, w tym charakterze wykonywanych, charakteru czynności służbowych w rozumieniu art. 133 K. K.

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 16.IV.1934 r. Nr. 1 K. 187/34.

Zbiór orzeczeń S. N. R. 1934. Nr. 233.

5. Czynności sołtysa, jako pomocnika wójta, w zakresie funkcji policyjnych na terenie, na którym dotychczas obowiązuje ustawa o organizacji Za-

ządu Gubernij Królestwa Polskiego (Zb. Pr. Ces. Ros.), są czynnościami służbowymi, ulegającymi ochronie odnośnych przepisów (np. art. 133 K. K.).

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 6.V.1935 r. Nr. 1 K. 254/35.

Głos Sądowictwa R. 1935 str. 681.

6. Karze z art. 134 lub 135 K. K. podlega udzielenie korzyści nietylko urzędnikowi, rozstrzygającemu daną sprawę (jednoosobowo lub kolegialnie), lecz również takiemu, który jest powołany do prac przygotowawczych lub opiniodawczych, albo nawet do czynności ściśle wykonawczych.

Wyrok Sądu Najwyższego. Nr. 3 K. 855/33 1).

7. Podniesienie zarzutów w zażaleniu do władzy przełożonej pomawianego i potwierdzenie ich przy protokólnym przesłuchaniu nie jest publicznym zniesławieniem w rozumieniu art. 255 K. K.

Wyrok Sądu Najwyższego. Nr. K. 72/34 1).

8. Zniesławienie urzędnika spowodu pełnienia obowiązków służbowych nie jest przewidziane w kodeksie karnym z 1932 r. jako odrębne przestępstwo, lecz podpada pod ogólny przepis art. 255 K. K. z tem, że ściganie może nastąpić również na wniosek władzy przełożonej (art. 56 k. p. k.) lub ze względu na interes publiczny z urzędu (art. 11 § 2 przep. wprowadz. k. p. k.).

Wyrok Sądu Najwyższego. Nr. 212/33 1).

9. Według art. 255 § 5 K. K. zniesławienie urzędnika może być ścigane na wniosek władzy przełożonej bez względu na to, czy zniesławienie nastąpiło w związku z pełnieniem lub spowodu pełnienia przez pokrzywdzonego obowiązków służbowych, czy też nie.

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 18.XII.1934 r. Nr. 2 K. 1412/34.

O. S. P. R. 1935. Nr. 294.

10. Zniewaga urzędnika, dokonana spowodu pełnienia obowiązków służbowych, zachodzi tylko w tym wypadku, gdy spełnienie przez urzędnika obowiązku służbowego dało powód do zniewagi, a więc było w związku przyczynowym z dokonaną zniewagą (art. 256 § 4 K. K.).

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 17.VII.1934 r. Nr. 2 K. 371/34.

Głos Sądowictwa R. 1934 r. str. 945.

11. Pisarz gminny jest w rozumieniu ustawy karnej urzędnikiem, odpowiedzialnym za treść wydawanych przez zarząd gminy dokumentów.

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 17.III.1922 r. Nr. K. II. 2463/21.

O. S. P. R. 1923. Nr. 289.

Zestawił *St. R.*

1) Według książki „Kodeks karny i prawo o wykroczeniach“ w opracowaniu J. Nissensona i M. Siewierskiego. Wydanie drugie. Warszawa 1935 r.

Sprawy bieżące

KREDYTOWA SPRZEDAŻ DREWNA PRZEZ NADLEŚNICTWA PAŃSTWOWE NA BUDOWĘ SZKÓŁ Powszechnych.

W powyższej sprawie Dyrekcja Naczelną Lasów Państwowych okólnikiem z dnia 6.XII.1935 r. Nr. E. H. i 6164/286, skierowanym do wszystkich Dyrekcyj Lasów Państwowych, zarządziła, co następuje:

„W związku z akcją budowy szkół powszechnych, prowadzoną przez samorządy, uznając potrzebę przyjscia z pomocą w tej akcji ze względu na ciężkie położenie finansowe samorządów oraz niedostateczną ilość budynków szkolnych, Dyrekcja Naczelną upoważnia Dyrekcję do uskuteczniania kredytowej sprzedaży drewna samorządom do budowy szkół powszechnych na następujących warunkach:

1. Sprzedaż może obejmować drewno okrągłe, materiały ciosane i tarte.

2. Tranzakcje winny być zawierane przez samorządy z najbliższymi N-ctwami, tartakami państwowymi lub też z Dyrekcją L. P., jeżeli będzie to bardziej celowe z uwagi na objęcie dostawą kilku N-ctw.

3. Drewno będzie sprzedawane w miarę posiadanych zapasów i liczone po obowiązujących, w dniu zawarcia tranzakcji w danym N-ctwie lub tartaku, cenach handlowych loco las lub skład tartaku.

4. Spłata należności z tytułu każdej tranzakcji kredytowej nastąpi w ten sposób, że instytucja samorządowa zapłaci gotówką przy odbiorze drewna 10% ceny, o ile będzie to drewno okrągłe, zaś 20% ceny, o ile nabyła ona materiał tarty lub ciosany.

Reszta należności zostanie rozłożona na pięć równych rocznych rat, z których pierwsza będzie płatna najpóźniej do dnia 1 lipca państwowego roku budżetowego (liczonego od 1 kwietnia do 31 marca), następującego po pobraniu drewna, a następne cztery do dnia 1 kwietnia każdego roku.

5. Kredyt będzie oprocentowany w wysokości 3% w stosunku rocznym, przyczem odsetki będą liczone od początku okresu budżetowego (1 kwietnia) następującego po dokonaniu tranzakcji kredytowej.

6. Zapłacenie skredytowanej należności winno być zabezpieczone weksłami gwarancyjnymi in blanco wraz z odpowiednią deklaracją o ich wypełnieniu przez Administrację Lasów Państwowych w razie niezapłacenia przez samorząd przypadającej raty.

7. Skredytowana należność za drewno od samorządów, którym Administracja Lasów Państwowych płaci podatki komunalne, może być zarachowana na poczet tych podatków na podstawie odpowiednich oświadczeń, wydanych przez samorządy.

Samorządy, które nie mają należności podatkowych od Administracji Lasów Państwowych, mogą upoważnić urzędy skarbowe do przekazywania organom Administracji Lasów Państwowych należnych kwot z sum, wpływających na ich konto z pobieranych dodatków komunalnych do podatków państwowych, ewentualnie złożą zobowiązanie powiatowego związku samorządowego do spłacania należności za drewno.

8. Dyrekcja Naczelną L. P. ustala ogólną sumę skredytowanej należności za drewno, wydane samo-

rządom do budowy szkół w okresie do 31.III.1937 r., na złotych 1.000.000 (jeden milion), a następne cztery okresy budżetowe, licząc od 1 kwietnia do 31 marca następnego roku — po złotych 500.000.

Do czasu ostatecznego przydziału sum kredytu dla poszczególnych Dyrekcyj, który zostanie dokonany na podstawie rzeczywistego zapotrzebowania samorządów, Dyrekcja Naczelna przeznacza prowizorycznie następujące kwoty:

dla Dyrekcji L. P. w Białowieży	75.000,— zł.
„ we Lwowie	75.000,— „
„ w Łucku	75.000,— „
„ „ Poznaniu	25.000,— „
„ „ Radomiu	40.000,— „
„ „ Siedlcach	75.000,— „
„ „ Toruniu	25.000,— „
„ „ Warszawie	35.000,— „
„ „ Wilnie	75.000,— „

Bezpośrednio po otrzymaniu niniejszego zarządzenia winna Dyrekcja sporządzić, w porozumieniu z zainteresowanymi samorządami, szczegółowe zestawienie potrzebnego w okresie do 31.III.1937 roku do budowy szkół drewna według poniższego wzoru.

Jednostka administr. L. P.	Instytucja samorządowa pobierająca drewno	I l o ś ć d r e w n a				Cena Jednostk.	Suma zł.
		okragle	ciosane	tarte	razem		

9. Po zakończeniu pierwszego okresu, to jest na dzień 1 kwietnia 1937 r., Dyrekcja przedstawi sprawozdanie z dokonanego wydatku drewna na kredyt do budowy szkół“.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 2.I.1936 r. Nr. SF. 20/196/3 przesłało powyższy okólnik pp. Wojewodom z prośbą o powiadomienie o jego treści zarządów gmin wiejskich i miejskich.

OBNIŻENIE KOMORNEGO W DOMACH PODLEGAJĄCYCH USTAWIE O OCHRONIE LOKATORÓW.

W sprawie powyższej p. Minister Spraw Wewnętrznych pismem okólnym z dnia 12 grudnia 1935 r. Nr. Apr. 91 — 56 — 1, wystosowanym do p.p. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę, Starostów i Prezydentów Miast (Dziennik Urz. Min. Spr. Wewn. Nr. 39, poz. 221) zarządził co następuje:

„Zarządzona dekretem z dnia 14 listopada b. r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 504) obniżka komornego w domach podlegających ustawie o ochronie lokatorów nie wszędzie została lojalnie przez właścicieli nieruchomości w życie wprowadzona. W niektórych miejscowościach usiłują właściciele nieruchomości utrzymać komorne w dotychczasowej wysokości wbrew dekretowi lub też w związku z dokonaną obniżką przerzucić na lokatorów szereg opłat, ciężących dotychczas wyłącznie na nich jako właścicielach.

Celem spopularyzowania omawianej obniżki, mającej znaczny wpływ na wysokość kosztów utrzymania — proszę Panów o jaknajszersze poinformowanie społeczeństwa — z wyłączeniem jednak obywateli — o zakresie dokonanej cytowanym dekretem obniżki komornego oraz o niedopuszczalności

przerzucania na lokatorów jakichkolwiek nie opartych na ustawie opłat dodatkowych za świadczenia.

W szczególności należy podkreślić, że wobec osiągnięcia już przez właścicieli nieruchomości pełnych 100%-ów komornego przedwojennego — lokatorzy wolni są od opłat za świadczenia wyliczone w art. 7 ustawy o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406 ex 1924 r.). Wyjątek od tej zasady wprowadziło rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 297) odnośnie opłat za wodę i kanały w domach połączonych z wodociągiem gminnym lub gminną siecią kanalizacyjną — jeśli te urządzenia gminne powstały po wejściu w życie ustawy o ochronie lokatorów. Wysokość opłat za świadczenia specjalne reguluje art. 8 ustawy o ochronie lokatorów.

Równocześnie proszę Panów o poinformowanie społeczeństwa, że dokonana obniżka komornego wynika już z mocy dekretu i nie jest zależna od zgody właściciela nieruchomości. Po odliczeniu od płaconego za miesiąc listopad b. r. podstawowego komornego 15% wzgl. 10% należy tak obniżone komorne wpłacać bądźto bezpośrednio, bądźto, gdyby administracja nieruchomości wzbraniała się je przyjąć, za pośrednictwem poczty. Do rozstrzygnięcia wynikłych a tem tle sporów powołane są wyłącznie sądy powszechne“.

NIEWŁAŚCIWE SPORZĄDZANIE AKTÓW STANU CYWILNEGO.

W sprawie powyższej Ministerstwo Spraw Wewnętrznych skierowało do p.p. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę, Starostów i Prezydentów Miast pismo okólnie z dnia 14 grudnia 1935 r. Nr. AC. 27-r-115-1 (Dziennik Urz. Min. Spr. Wewn. Nr. 39, poz. 222) treści następującej:

„W toku czynności przygotowawczych do poboru oraz przy sposobności innych czynności urzędowych ujawniono w dalszym ciągu nieodosobnione fakty, świadczące o nienależytem wywiązywaniu się urzędników stanu cywilnego z poruczonych im obowiązków.

Wśród jaskrawszych w tej mierze uchybień wymienić m. in. należy:

1) niedbałe pod względem treści, formy a także czystości języka sporządzanie przewidzianych obowiązującym prawem wypisów (wyciągów) i wykazów z zakresu rejestracji stanu cywilnego.

Dokumenty te częstokroć w najistotniejszych punktach, dotyczących imion, nazwisk i dat, wykazują niezgodność z oryginałami wpisów do ksiąg stanu cywilnego, bądź też zgoła podstawowych tych danych nie uwzględniają.

2) nieprzestrzeganie ustawowo ustanowionych terminów,

3) wykazywanie w liczbie poborowych żyjących osób zmarłych, niejednokrotnie jeszcze w wieku dziecięcym,

4) wykazywanie, wbrew ogólnym i po wielokroć przypominanym zasadom prawa, poborowych nieślubnego pochodzenia pod niewłaściwymi, a nie rzadko podwójnymi nazwiskami, t. j. pod nazwiskami zarówno matek jak ojców (por. okólnik Nr. 66 z dnia 18 listopada 1935 r. — Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 36, poz. 188).

Podając przytoczone fakty do wiadomości i za-

uważając dodatkowo do pkt. 4, że według przepisów miejscowych, obowiązujących na wymienionych w nagłówku obszarach, jedynie w świetle K. C. P. z 1825 r. uznanie przez ojca dziecka nieślubnego (a więc i zrodzonego z żydowskiego związku rytualnego) stwarza dla dziecka takiego prawo do nazwiska ojca (o ile oczywiście uznanie nastąpiło formalnie w trybie art. 100, 101 bądź 298 tegoż Kodeksu) — Ministerstwo prosi o wydanie w drodze nadzoru wła-

ściwych zarządzeń, któreby ukróciły na przyszłość podobnego rodzaju uchybienia i zapewniły jak najściślejsze przestrzeganie przez urzędników stanu cywilnego obowiązujących przepisów wogóle, w szczególności zaś w związku z wykonywaniem obowiązków, wypływających z postanowień art. 23, 32 i 117 ustawy z dnia 20 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 455 z 1933 roku)“.

GOSPODARKA DROGOWA W POW. PIOTRKOWSKIM (WOJ. ŁÓDZKIE).

Powiat piotrkowski posiada dróg państwowych 125 klm. Drogi te starano się w 1934/35 r. doprowadzić do możliwego stanu przez przeprowadzenie renowacji na przestrzeni 9,3 km., przebudowę na bruk i łatanie nawierzchni. Koszt robót na drogach państwowych wyniósł 132,4 tysiące zł. Koszt utrzymania 1 km. wyniósł średnio 1,059 zł. Przebudowano dróg państwowych na nawierzchnię termakową na przestrzeni 10,7 km., na nawierzchnię pasową 1,6 km.; wybudowano most na Pilicy o rozpiętości 84 m. b.

Dróg wojewódzkich i powiatowych pow. piotrkowski posiada 237 km., w czym 214 dróg bitych i 23 km. gruntowych. Na drogach tych przeprowadzono renowację na przestrzeni 11,6 km. i naprawę łataniem, która pochłonęła 2,732 m³ tłuczni. Przebudowano 2 mosty większe o rozpiętości 16 m. b. Posadzono 3,614 sztuk drzewek, przeważnie alejowych. Koszty tych robót wyniosły 214.412 zł. Średni koszt utrzymania 1 km. drogi samorządowej wyniósł dla dróg bitych 1000 zł., gruntowych 90 zł.

Powiatowy Związek Samorządowy prowadził w dalszym ciągu budowę drogi powiatowej Szczerców — Chabelice, gdzie poza robotami ziemnymi i zgromadzeniem 3,574 m³ kamienia, zbudowano 3,1 km. drogi, z czego 0,8 km. bruku. Zbudowano most żelbetowy o rozpiętości 6 m. b. i 3 mniejsze przepusty żelbetowe. Koszta robót budowy dróg wyniosły 89 tysięcy zł. Pozatem powiat przejął od gmin 68 km. wybudowanych dróg bitych gminnych.

Dróg gminnych, oprócz włączonych do powiatowych, jest w pow. piotrkowskim 2,666 km., z czego przypada na drogi bite 159 km., żwirowe 172 km., reszta na gruntowe. W sprawozdawczym roku wykopano rowów 60,000 m. b., odczyszczono starych 99,400 m. b., uporządkowano jezdnie na długości 145,4 km., wybudowano dróg bitych 16,1 km., z czego brukowanych 1,2 km., wyżwirowano 13,7 km., zbudowano mostów 14 sztuk, długości 52,5 m. b., założono przepustów 63 sztuki, naprawiono mostów 57 sztuk, posadzono 520 sztuk drzewek, w tem owocowych 155 sztuk.

Na budowę dróg gminnych wydano w gotówce 67,537 zł., na żwirowanie 2,720 zł., na budowę mostów 8,800 zł., na naprawę mostów 3,860 zł., na sadzenie drzewek 620 zł. i na administrację 5,040 zł.

BUDOWA SZKÓŁ W POW. KALISKIM (WOJ. ŁÓDZKIE).

Potrzeba budowy szkół powszechnych jest tak żywo odczuwana, że samorządy, mimo borykania się z trudnościami finansowymi, podejmują skutecznie nieraz usiłowania rozwiązywania tego zagadnienia.

Takie usilne starania w dziedzinie budowy szkół

powszechnych widzimy w pow. kaliskim. Widzimy to najprzód ze zwiększenia sum na ten cel w budżecie powiatowego związku samorządowego. W budżecie na 1933/34 wstawiono na ten cel tylko 500 zł.; 1934/35 — 6,000 zł., na rok 1935/36 — 20,000 zł.

W 1934/35 r. przy użyciu subwencji ze strony Pow. Zw. Samorządowego w wysokości 6,000 zł. i pożyczkach z Tow. Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych 35.000 zł. oraz świadczeń ze strony gmin budowano domy szkolne w 6 miejscowościach, z których 4 ukończono. Wypracowano plan budowy na 1935, 1936 i 1937 r. W planie tym przewidziano najpilniejsze potrzeby oraz możliwości gmin i gromad. Ogółem plan przewiduje budowę szkół w 19 miejscowościach o 53 izbach szkolnych, z czego w 18 miejscowościach mają być szkoły murowane, a tylko 1 drewniana. Oczywiście niektóre z budynków są już rozpoczęte i mają być tylko wykończone. Koszt budowy obliczono na 268 tysięcy zł.

Ciekawy jest udział gromad i gmin w budowie. Poza powszechnie znaną pomocą w robociznie i zwózce materiałów mamy i świadczenia materialne, np. gromada Szczypiorno ma już zgromadzone na budowę szkoły 30.000 cegły i 1.300 zł., albo gromada Pieczęyska otrzymała w drodze likwidacji serwitutów drzewo szkolnego; gromada Sulisławice ma również 30.000 cegły na placu, to samo gmina Saczyn, która posiada 70.000 cegły, kilkanaście metrów kamienia, podobnie gm. Nowolipsk ma 40.000 cegły, kamień i t. d.

Widzimy z tego, że chęci i starania w dziedzinie budowy szkół są poważne mimo wielkiego kryzysu i nędzy na wsi.

LIKWIDACJA OGÓLNOPOLSKIEGO KOMITETU POMOCY OFIAROM POWODZI.

W dn. 21 grudnia 1935 r. odbyło się pod przewodnictwem b. Ministra dr. St. Hubickiego zebranie likwidacyjne Ogólnopolskiego Komitetu Pomocy Ofiarom Powodzi. Przewodniczący w przemówieniu swem podkreślił wielką ofiarność całego społeczeństwa polskiego w akcji udzielenia pomocy ofiarom powodzi w 1934 r. oraz pomoc Polonji zagranicznej i państw obcych.

Po odczytaniu protokołu Komisji Rewizyjnej przez sekretarza generalnego Komitetu G. Zielińskiego zebrani przez aklamację udzielili absolutorjum Prezydum oraz wyrazili podziękowanie prezesowi Hubickiemu.

Ze sprawozdania Ogólnopolskiego Komitetu Pomocy Ofiarom Powodzi wynika, że czynnych było na

terenie 2.700 komitetów lokalnych pomocy ofiarom powodzi. Zniszczeniu uległo 88.674 gospodarstw i 222.000 ha uprawnych pól w woj. krakowskim, lwowskim, kieleckim, lubelskim, warszawskim i pomorskim. Obszar, nawiedzony powodzią, zamieszkały był przez przeszło 2 miliony ludzi. Straty spowodowane powodzią wyniosły 84 miliony zł. Na pomoc powodzią zbrano w gotówce 12,5 miliona zł. i w naturaljach 7 milionów zł. Pracownicy państwowi, samorządowi i prywatni zaoferowali około 38% ogólnych wpływów. Polonja zagraniczna zebrała przeszło 1 milion zł., cudzoziemcy złożyli ogółem 322.000 zł.

Walne Zebranie likwidacyjne O. K. P. O. P. uchwaliło zwrócić się do Ministra Opieki Społecznej o wyznaczenie likwidatora. Ponadto uchwaliło zwrócić się do Rządu z prośbą o umorzenie niepokrytej części należności Ministerstwa Komunikacji z tytułu transportów kolejowych w sumie przeszło 2 milionów zł.

ROZWÓJ K. K. O. W WOJ. CENTRALNYCH I WSCHODNICH.

Na terenie województw centralnych i wschodnich istnieje 133 Komunalne Kasy Oszczędności. Wszystkie one są instytucjami młodemi, gdyż istnieją one zaledwie po kilka lat. Dodać przytem trzeba, że czas ostatni ciężkiego kryzysu nie sprzyja ich rozwojowi. Mimo to stwierdzić należy, że i w tym okresie postęp w rozwoju jest znaczny. Widzimy to chociażby ze wzrostu wkładów oszczędnościowych, który przedstawia się następująco:

Wkłady oszczędnościowe w komunalnych kasach oszczędności na tym terenie wynosiły:

w 1928 r.	46,9	miljonów zł.
„ 1929 „	47,4	„ „
„ 1930 „	76,5	„ „
„ 1931 „	94,4	„ „
„ 1932 „	103,1	„ „
„ 1933 „	112,1	„ „
„ 1934 „	133,1	„ „

Jak widzimy z tego zestawienia wkłady oszczędnościowe w tych kasach powiększyły się w okresie kryzysu prawie trzykrotnie. W podobnym stosunku wzrosła suma wkładów na rachunkach bieżących. Ogólna suma wkładów na dn. 31 grudnia 1934 r. wy-

nosiła 163,3 miliony zł. Pozostałe pozycje kapitałów, jak redyskonto weksli i kredyty, udzielone kasoni przez inne instytucje finansowe, stale się zmniejszają.

Stosunek wkładów do ogółu kapitałów w K. K. O. wyniósł:

w 1931 r.	76,6%
„ 1932 „	79,5%
„ 1933 „	80,6%
„ 1934 „	82,5%

Jestto objaw zdrowy, wykazujący, że K. K. O. opierają coraz bardziej swoje operacje na własnych wkładach.

Kapitały własne są naogół niewielkie. Wynoszą 14,9 milionów zł., co stanowi 7,7%. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że kapitały zakładowe są naogół niewielkie. Zastępują je gwarancje związków samorządowych. Fundusze zaś zasobowe i specjalne rezerwy nie mogły jeszcze się wytworzyć ze względu na krótki czas istnienia K. K. O. i — okres kryzysowy, który utrudniał uzyskanie większych zysków.

Suma udzielonych kredytów wynosiła w K. K. O. na terenie województw centralnych i wschodnich 146,1 milionów zł. Wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym wyniósł 6,8%. Z kredytów 77,2% jest bezpośrednich, udzielonych rolnictwu, drobnym warsztatom wytwórczym i handlowym, osobom ze sfer pracowniczych, urzędniczych, wolnych zawodów, posiadaczom nieruchomości i t. p.

Pożyczki dla samorządów i ich przedsiębiorstw stanowią 22,8%. Portfel papierów państwowych i komunalnych — 12,5%. Portfel ten odgrywa rolę pomocniczą w utrzymaniu płynności K. K. O. Właściwa płynność K. K. O. wynosi 28 milionów zł. i stanowi 17,6% kapitałów obcych. Płynność tę stanowią: gotówka w kasie i bankach. W tej dziedzinie widzimy postęp pomyślny.

Taki jest wynik sprawozdania ogólnego najmłodszych K. K. O. Odgrywają one w dziedzinie finansowej rolę coraz poważniejszą. Jeżeli jednak zanalizujemy poszczególne K. K. O., znajdziemy w nich poważne różnice. Obok doskonale rozwijających się K. K. O., są kasy prowadzone niedostatecznie a nawet wadliwie, przynoszące związkom samorządowym poważne straty.

W tej dziedzinie mamy jeszcze wiele do zrobienia.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 2. I. 1936 r.)

1 dol. St. Zjedn.	— 5.28 zł. — 5.29 zł.
100 frank. szwajc.	— 172.05 — 172.39 zł.
1 funt. szterl.	— 26.06 — 26.13 zł.
100 frank. franc.	— 35.00 zł. — 35.07 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 2. I. 1936 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 112.00 zł., 3 proc. poz. państw. budow. 40.50 zł., 4 proc. państwowa poz. premjowa dolarowa zł. 53.25, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w zlocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94.00 zł. (w zł. w zlocie = 161.68 złotym obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00. 7 proc. Listy Zastawne Bank. Ro'n. 83.25; 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie zł. 45.75 — 45.50.

Akcje Banku Polskiego 96.25 — 96.50 zł.

Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).

W dn. 2. I. 1936 r. Warszawa.

Zyto	12.50 — 12.75 zł.
Pszenica	19.50 — 19.75 zł.
Jęczmień	16.25 — 17.00 zł.
Owies	14.75 — 15.00 zł.

NABIAŁ.

(Od dnia 31. XII. 1935 r. Warszawa).

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.23 zł. Masło: za 1 kg. w hurcie wyborowe w opakowaniu 2.60 zł., mleczarskie solone 2.40 zł., osetkowe 2.00 zł. Ceny masła w detalu rozumieją się od 10 do 15% więcej cen hurt Jaja świeże za sztukę 0.13 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Jeden z zarządów gminnych woj. poznańskiego zapytuje:

1) Kiedy upływa ostateczny termin przedkładania podań w sprawie umorzenia pożyczek na budowę szkół powszechnych i czy umorzenia dotyczą pożyczek, zaciągniętych w b. bankach niemieckich i Pow. Komunalnej Kasie Oszczędności.

2) Na kim, gminie czy gromadzie, ciąży pożyczka, zaciągnięta na budowę szkoły powszechnej.

3) Kto uchwała budżet szkolny i czy, mimo nieuchwalenia jakiegokolwiek pozycji w budżecie szkolnym przez radę gminną, władza nadzorcza względnie rada szkolna powiatowa może gminie tę lub inną zmianę w budżecie narzucić.

4) Czy, mimo, że rada szkolna nie umieściła dochodów z majątków szkolnych w budżecie szkolnym, może to uczynić rada gminna.

Odpowiedź: 1) Zarządzeniem Ministra Skarbu z dnia 4 września 1935 r. („Monitor Polski“ z dnia 12.IX.1935 r., poz. 234) zostały umorzone z samego prawa gminom wiejskim i powiatowym związkom samorządowym pożyczki, udzielone z funduszków skarbowych na podstawie ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o budowie publicznych szkół powszechnych (D. U. R. P. Nr. 18, poz. 144). Umorzenie to jest generalne, obejmuje całość tego typu zagadnienia i nie jest uzależnione od złożenia odpowiedniego wniosku przez dłużnika. Jednak ze względów ściśle technicznych, należy złożyć do właściwego kuratorjum szkolnego wnioski o skreślenie długu, powołując się na powyższe zarządzenie. Zarządzenie to dotyczy jednak wyłącznie pożyczek, udzielonych z funduszków skarbowych na zasadzie powołanej ustawy, nie obejmując z natury rzeczy pożyczek na cele szkolne, zaciągniętych z innych źródeł.

2) Odnosnie kwestji, na kim ciąży pożyczka szkolna, na gminie czy gromadzie, ogólną dyspozycję zawiera art. 108 ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządowego, który opiewa, że „majątek oraz wszelkie prawa i obowiązki gmin dotychczasowych, wynikające z istnienia na ich obszarze dobra gminnego, majątku interesowanych, fundacyj na specjalne cele publiczne lub majątku o szczególnym przeznaczeniu publicznym, przechodzą po zlikwidowaniu tych gmin... na rzecz właściwych gromad...“. W zasadzie więc i z zastrzeżeniem ewentualnych zmian, wynikających z postępowania likwidacyjnego (art. 108 ust. 3 ustawy o części. zmianie ustroju sam. terytorjalnego), budynki szkolne jak również pożyczki zaciągnięte na ich budowę i urządzenie przeszły na obecną gromadę.

3) Procedurę ustalania budżetu szkolnego normują art. 13 i 14 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (D. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) oraz §§ 18, 19 i 20 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1923 r. (D. U. R. P. Nr. 73, poz. 574) ze zmianami, wprowadzonymi rozporządzeniem z dnia 6 czerwca 1931 r. (D. U. R. P. Nr. 70, poz. 570). W myśl tych przepisów opracowanie budżetu szkolnego należy do miejscowej rady szkolnej i rady szkolnej powiatowej, a uchwalenie budżetu należy do

kompetencji organów gminnych. Władza nadzorcza (wydział powiatowy) może, na wniosek rady szkolnej powiatowej, wstawić do budżetu szkolnego wydatki, ale tylko wypływające z obowiązków ustawowych gminy.

W zakresie charakteru kompetencji miejscowych rad szkolnych istnieje zasada prawna, ustalona przez N. T. A., że „zgodnie z art. 11 i 13 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (D. U. poz. 143) ze zmianami, przewidzianymi w ustawie z dnia 25 listopada 1925 r. (D. U. poz. 898) oraz zgodnie z § 22 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 27 października 1926 r. (D. U. poz. 684) rada szkolna miejscowa winna uzyskać zgodę gminy terytorjalnej na preliminowanie w budżecie takich wydatków na rzecz szkoły powszechnej, które nie są przewidziane w ustawie“ (wyrok z dnia 2.X.1931 r. L. rej. 359/29).

4) Jeżeli chodzi o ewentualne dochody z gruntów szkolnych, stanowiących własność gminy, to stanowią one organiczną część budżetu gminnego łącznie z całością budżetu szkolnego. Ponieważ brak jest jakiegokolwiek przepisu prawnego, któryby odmawiał organom gminnym prawa wprowadzania zmian w budżecie szkolnym, zaprojektowanym przez miejscowe rady szkolne, następnie ponieważ kompetencje organów samorządu szkolnego należy pojmować przedewszystkiem pod kątem widzenia zabezpieczenia prawidłowego wypełniania przez gminy obowiązków, wpływających z ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych, rada gminna kompetentna jest na zasadzie ogólnych przepisów ustrojowych do preliminowania dochodów z majątków szkolnych, choćby one nie były zaprojektowane przez organy samorządu szkolnego.

2. *Pytanie:* Wydział Powiatowy w P. zapytuje, czy wprowadzone w gminach miejskich na zasadzie ustawy z dnia 10.XII.1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. Ust. R. P. Nr. 6/21, poz. 32) świadczenia szarwarkowe drogowe, które mogą być zamienione na opłaty pieniężne lub materiały, obciążają nowowzniesione budowle, które w myśl ustawy z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. Ust. R. P. Nr. 22, poz. 173) wolne są od wszelkich podatków i opłat z wyjątkiem opłat, przewidzianych w art. 19 i 31 powyższej ustawy o utrzymaniu i budowie dróg publicznych.

Odpowiedź: Wobec wyraźnego brzmienia art. 1 ustawy z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (D. U. R. P. poz. 43) i § 5 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 7 czerwca 1934 roku, wydanego w celu wykonania powołanej ustawy, świadczenia drogowe w naturze jak również opłaty zastępcze, mogą być wymierzone od nowowznoszonych budowli. Wprawdzie powołana ustawa i rozporządzenie cytują jedynie art. 31 ustawy z dnia 10. XII.1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych, regulujący sprawę opłat zastępczych, jednak logicznie rozumując, należy dojść do wniosku, że nowowznoszone budowle nie są również wolne od zasadniczego obowiązku, t. j. świadczenia w naturze, mogącego być tylko zastąpionym w trybie art. 31 ustawy

z dn. 10.XII.1920 r. opłatą, nieposiadającą w tym stanie rzeczy charakteru odrębnej daniny.

Równocześnie należy zwrócić uwagę na przepis § 18 rozporządzenia wykonawczego z dnia 7.VI.1934 r. ze względu na różne podstawy prawne i niejednakowy zakres ulg, zależnie od czasu wybudowania budowli.

3. *Pytanie:* Zarząd gminy w S. prosi o wyjaśnienie, czy Zarządy lasów państw., posiadające lasy i grunta na terenie województwa lwowskiego, oraz księży gr. kat. obrządku, użytkujący grunta parafjalne, za które opłacają podatek gruntowy na rzecz Skarbu Państwa, oraz specjalną opłatę drogową na rzecz Wydziału Powiatowego, obowiązane są do płacenia podatku wyrównawczego.

Zdaniem Zarządu Gm. Ust. z dn. 20.III.1931 r. zwalnia grunta państwowe i kościelne na terenie województw, gdzie za grunta te opłaca się podatek gruntowy, natomiast rozp. Min. Spraw Wewn. z dnia 20.8.31 r. (D. U. R. P. Nr. 86, poz. 673) nie zwalnia wyżej wymienionych obiektów od obowiązku płacenia podatku wyrównawczego.

Odpowiedź: Trudno dopatrzeć się istotnej sprzeczności między art. 1 ustawy z dnia 20 marca 1931 r. o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich (D. U. R. P. Nr. 27, poz. 172) a § 1

Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 20 sierpnia 1931 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz z Ministrem Wyznań Religijnych i Ośw. Publ., celem wykonania powyższej ustawy (D. U. R. P. Nr. 86, poz. 673). Zarówno ustawa jak i rozporządzenie wyraźnie, stosując jedynie różną stylizację, poddają podatkowi wyrównawczemu grunty, podlegające podatkowi gruntowemu jak i wolne od państwowego podatku gruntowego, państwowe, fundacyjne, instytucyj o charakterze opieki społecznej, a także grunty duchowne i klasztorne z zastrzeżeniem, wynikającym z art. XV konkordatu.

Interpretacja art. 1 ustawy w tym sensie, że od podatku wyrównawczego zostają zwolnione te grunty państwowe, fundacyjne, instytucyj o charakterze opieki społecznej oraz grunty duchowne i klasztorne, które opłacają państwowy podatek gruntowy, jest nie do przyjęcia, albowiem pierwsze zdanie tego artykułu zawiera ogólną dyspozycję o obciążeniu podatkiem wyrównawczym wszystkich gruntów, opłacających państwowy podatek gruntowy, w zdaniu drugim pociąga się do świadczeń „także“ grunty wolne od tego podatku. Wszelkie możliwe wątpliwości w tym względzie usuwa § 1 rozporządzenia, ustalający miarodajną interpretację.

Mgr. S.

Przegląd wydawnictw

Kazimierz Mróz, wieś Jastrzębia, pow. radomski. Z przedmową prof. H. Radlińskiej. Warszawa 1935, Str. XV — 327, cena 5 zł. Biblioteka Puławska, Serja Prac Społeczno — Gospodarczych Nr. 45.

Do szeregu opisów poszczególnych wsi przybył nowy, a przytem żywy i bogaty w treść. Wieś Jastrzębia znajduje się w odległości 15 kilometrów na północ — wschód od Radomia, w pobliżu nowootwartej linii kolejowej do Warszawy. Jest to wieś duża, oczynszowana bardzo wcześnie (1833 r.), a ze względu na sąsiedztwo z Puszcza Kozienicką — silnie dawniej korzystała z jej bogactw.

Układ tej monografii jest podobny do poprzednich, jakie wydał Wydział Ekonomiki Drobnych Gospodarstw. Treść jest bardzo obszerna i to zarówno w odniesieniu do przeszłości, a jeszcze więcej co do czasów współczesnych. W książce o Jastrzębi omówiono jej przeszłość, ludzi, ziemię, gospoda-

rowanie, opłacalność, oświatę, wreszcie sprawy społeczne, t. j. polityczne i samorządowe, religijne i kulturalne, a w końcu podano spostrzeżenia na temat zmian spowodowanych przez kryzys.

Na szczególną uwagę ekonomistów zasługują szczególne obliczenia opłacalności uprawy poszczególnych ziemiopłodów oraz chowu inwentarza żywego, a jeszcze bardziej zestawienie szczegółowego budżetu całej wsi: co wytwarza, spożywa i sprzedaje, oraz co kupuje w ciągu roku. Budżet ten jest nowością w naszej literaturze rolniczo — ekonomicznej. Dla działacza społecznego jest tam znowu cała masa dobrze patrzonych i żywo ujętych obserwacji z życia, poglądów i postępowania ludności, zwłaszcza w sprawach społecznych. Podobnie cenne są uwagi i obliczenia o wpływie kryzysu na stosunki spożywcze i zadłużenie.

Wydawnictwa nadesłane

„Przegląd Samorządowy“, Kraków Nr. 12 z dn. 1.XII.1935: L. Osiecki — W sprawie równowagi budżetów związków samorządowych; Mgr. J. Przetocki — Nożyce przypisów i wpływów podatkowych; St. Muczowski — Zespolenie czynności podobnych wodociągu, gazowni i elektrowni; Dr. J. Marzec — Dobry budżet podstawą dobrej gospodarki.

Głos Gminy Wiejskiej, Warszawa, Nr. 23/24 z dn. 24.XII.1935: P. K. — Obrona Państwa; St. Stęplewski: Dochody gmin wiejskich w okresie 1932/33 — 1935/36; St. Klimczyk — O przedsiębiorstwach gminnych; W. O. Niepiekło — Zasiąg działania i organizacja weterynaryjnej służby samorządowej; C. T. — Umowa gospodarcza Polsko — Niemiecka; J. Rokicina — Pierwszoplanowe zagadnienia pracy samorządu; W. Wiercioch — Trzeba dożywiać dzieci wiejskie.

Samorząd Miejski, Warszawa, Nr. 24 z dn. 15.XII.1935: M. Porowski — W jakim celu i w jaki sposób oddłuża się związki samorządowe; Z. Pawlak — Przedsiębiorstwa komunalne w obliczu ruiny; Kwalifikacje członków zarządów miejskich; Sprawy samorządowe w nowych dekretach.

Oszczędność, Warszawa, Nr. 23 z dn. 15.XII.1935 r.: B. Obszyński — Bilans dziesięciolecia największej K. K. O. w Polsce; St. Kopczyński — Zagadnienie klubów oszczędnych na tle rzeczywistości polskiej; Notatki i uwagi.

Pracownik Samorządowy, Warszawa, Nr. 24 z dn. 31.

XII.1935 r.: J. M. — Rzut oka na sytuację samorządu i jego pracowników; Z. Strusiński — Budowa i utrzymanie dróg gminnych.

Zdrowie Publiczne, Warszawa, Nr. 11 za listopad 1935 r., między inn.: Inż. A. Szniolis — Bakterjobójcze własności srebra i jego zastosowanie do odkażania wody; S. Habich — Dur brzuszny w woj. warszawskim w r. 1934; S. Postółko — O zaopatrywaniu ludności w wodę na terenie woj. łódzkiego; Z. Kruszewska — W sprawie wystaw przeciwgruźliczych.

Rolnictwo, Warszawa, Tom IV, zeszyt 2 z 15.XI.1935 r.: J. Poniatowski — Wobec przeludnienia wsi (cz. V: Uprzemysłowanie jako środek walki z przeludnieniem); Inż. Kremer — Na zwierzęcem targowisku w Ejszyszkach; Inż. St. Zembrzusi — Uregulowanie polsko — gdańskich stosunków handlowych.

Rolnik Ekonomista, Warszawa, Nr. 24 z dn. 15.XII.1935 r.: J. Gościński — Porozumienie Delegacyj Rolniczych Polski i Francji; W sprawie organizacji handlu płodami rolnymi; Dr. A. Zakrzewski — Konieczność powszechnej obniżki stopy procentowej.

Gospodarka Narodowa, Warszawa, Nr. 24 z dn. 15.XII.1935 r.: H. Greniewski — Historia fikcyjna; J. Poniatowski — Budżet, ceny i konjunktura; Wł. Diamand — Kryzys i polityka.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie,
WARSZAWA, UL. MONIUSZKI 1a, TELEFON 5-92-63.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Rachunek bieżący w Polskim Banku Komunalnym 479.

Wyszedł z druku celem obsłużenia wszystkich zainteresowanych urzędów, instytucji i osób:

„PRZEWODNIK GROMADZKI I KALENDARZ SOŁTYSY” na 1936 rok.

W myśl zakomunikowanych nam w drodze ankiety opinii władz i działaczy samorządowych, przystosowaliśmy treść „Przewodnika” na rok 1936 do użytku:

- a) sołtysów,
- b) radnych gromadzkich,
- c) zarządów gminnych,
- d) działaczy samorządowych i społecznych oraz wszystkich obywateli, interesujących się sprawami publicznymi, i pragnących korzystać z informacji i wskazówek w zakresie ich uprawnień i obowiązków, w stosunkach z władzami rządowymi i samorządowymi.

O dostosowaniu wydawnictwa do powyższych zadań świadczy niżej wyszczególniona

Treść „PRZEWODNIKA GROMADZKIEGO I KALENDARZA SOŁTYSY” na r. 1936):

1. Przedmowa dr. M. Jaroszyńskiego—prezesa Związku Powiatów Rz. P.
2. Przedmowa od Redakcji.
3. W hołdzie Wodzowi Narodu.
4. Zarys pracy społecznej na wsi (jako wytyczne dla działaczy społecznych i samorządowych).
5. Rola kobiety wiejskiej.
6. Materjały i wiadomości z najważniejszych dziedzin życia gospodarczego i kulturalno - społecznego.
7. Wykaz książek najodpowiedniejszych i najpotrzebniejszych z zakresu zagadnień związanych ze wsią.
8. Dział kalendarzowy:
 1. kalendarz na rok 1936,
 2. terminy czynności sołtysa,
 3. miary i wagi,
 4. najnowsza taryfa pocztowa, telegraficzna i telefoniczna,
 5. wiadomości o poczcie,
 6. opłaty stempłowe według ostatniej ustawy.
9. Wiadomości o Państwie:
 - a) ogólne wiadomości,
 - b) władze państwowe Rzeczypospolitej w/g Konstytucji,
 - c) władze administracji ogólnej,
 - d) samorząd.
10. Ustrój gromady:
 - a) zbiór przepisów z objaśnieniami o ustroju, zakresie działania i czynności gromady,
 - b) obowiązki sołtysa, jako przedstawiciela gromady, z podaniem wskazówek i wzorów do urzędowania.
11. Obowiązki sołtysa, jako organu pomocniczego zarządu gminnego w zakresie niżej wyszczególnionych dziedzin życia publicznego, z jednoczesnym podaniem treści przepisów interesujących ogół obywateli, oraz objaśnień w sprawach:
 1. szkolnictwa,
 2. zdrowotności,
 3. opieki społecznej,
 4. spraw drogowych,
 5. świadczeń w naturze na cele publiczne (p/g najnowszych przepisów),
 6. spraw podwodowych,
 7. rolnictwa i weterynarii,
 8. oddłużenia rolnictwa,
 9. przebudowy ustroju rolnego (scalenia),
 10. ochrony lasów,
 11. łowiectwa (ze szczególnymi wskazówkami i wzorami),
 12. rybołówstwa,
 13. ustawy wodnej,

14. spraw przemysłowych,
15. spraw budowlanych,
16. pożarnictwa (wiadomości i wskazówki ostatnie w sprawie Ochotniczych Straży Pożarnych,
17. ubezpieczenia od ognia,
18. spraw podatkowych i akcyzowych,
19. bezpieczeństwa publicznego,
20. postępowania karno - administracyjnego,
21. doręczania pism i wezwań,
22. spraw wojskowych,
23. ewidencji i kontroli ruchu ludności,
24. lotnictwa,
25. opieki nad zabytkami,
26. ochrony przyrody.

Pozatem „Przewodnik“ zawiera:

Wiadomości i wskazówki praktyczne z dziedziny prawa cywilnego i karnego.

Wzory pism i podań dla osób i instytucyj w sprawach wyżej wymienionych oraz wzory pism urzędowych i zaświadczeń sołtysa.

U w a g a: Wyszczególnienie obowiązków sołtysa znajduje się na końcu każdego z wyżej wymienionych działów administracji.

Skorowidz rzeczowy, pozwalający na łatwe korzystanie z „Przewodnika“ w życiu codziennem.

Prosty i zrozumiały układ treści książki pomimo jej znacznej objętości — około 500 stron — pozwala na posilkowanie się nią łatwo każdemu. Zachętą zaś ku temu powinna być — jak z wyżej wymienionego jest widoczne — treść „Przewodnika“, która daje:

Sołtysowi i radnym gminnym niezbędne wskazówki dla spełniania ich funkcyj (zadań) urzędowych i społecznych,

Zarządom gminnym pomoc w urzędowaniu,

Każdemu obywatelowi zbiór wiadomości w sprawach bezpośrednio go obchodzących,

W ogólności zaś ma za zadanie pobudzenie i rozwinięcie pracy społecznej na terenie gromady wiejskiej.

Należy ponadto zaznaczyć, że dokładnem poinformowaniem sołtysa co do zakresu obowiązków i zaopatrzeniem go w podręcznik ułatwiający wykonywanie prac, szczególnie zainteresowane są władze przełożone samorządu gromadzkiego i gminnego, czyli władze powiatowe: państwowe i samorządowe, które dzięki „Przewodnikowi“ mieć mogą w osobach sołtysów sprawnych i dobrych wykonawców swoich zarządzeń, o ile w to wydawnictwo gromady i sołtysi zaopatrzeni będą.

P P. Inspektorzy Samorządu Gminnego mieć będą, przytem ułatwioną pracę w zakresie kontroli samorządu terytorjalnego.

Oprócz tego uważamy za konieczne podkreślić, że wszystkie działy „Przewodnika“ zostały doprowadzone redakcyjnie do dnia 15 grudnia 1935 roku, dzięki czemu cały okres najnowszych dekretów ustawodawczych i zarządzeń państwowych został w treści wydawnictwa uwzględniony. Dzięki temu znajdujemy w naszym „Przewodniku Gromadzkim i Kalendarzu Sołtysa“ na rok 1936 następujące sprawy w ostatniem ujęciu, a mianowicie:

Sprawa szarwarku w całości zagadnienia z przykładowem objaśnieniem wymiaru świadczeń w naturze.

Sprawa zamiany świadczeń w naturze na równoważnik pieniężny.

Sprawa oddłużenia rolnictwa.

Sprawa zniesienia w miastach opłat mytniczych, rogatkowych, kopytkowych, obciążających ludność wiejską.

Sprawa obniżenia dodatków komunalnych do podatku gruntowego.

Nowa tabela opłat pocztowych, telefonicznych i telegraficznych oraz za korzystanie z radjoodbiorników a także warunki nabywania radjosprzętu na raty.

Nowa taryfa rejentalna.

Zmiany w przepisach o ubezpieczeniu od ognia.

Wobec tak wysokiej wartości wydawnictwa dla mieszkańców wsi oraz urzędów i instytucyj znajdujących się na wsi lub pracą ze wsią związanych, uważamy za konieczne zaopatrzenie się przez wszystkich w nasz „Przewodnik Gromadzki i Kalendarz Sołtysa“ na rok 1936.

Cena 1 egzemplarza „Przewodnika“ na rok 1936 wynosi przy zakupie:

od 1 do 10 egz.	1.50 zł.
„ 11 „ 50 „	1.30 „
„ 51 „ 100 „	1.20 „
„ 101 „ 200 „	1.10 „
„ 201 „ wzwyż	1.00 „

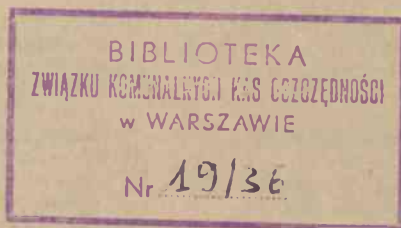
Do cen powyższych dochodzą faktyczne koszty przesyłki pocztowej.

Zamówienia zbiorowe należy zgłaszać do Samorządowego Instytutu Wydawniczego w Warszawie, ul. Moniuszki 1a. Uprzejmie prosimy o szybkie nadsyłanie zamówień, które będą wykonywane w kolejności zgłoszeń.

Z poważaniem

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
w Warszawie.

czas. 13458/18/1-52

SPIS RZECZY

DRUKOWANYCH W SAMORZĄDZIE W ROKU 1936

A) ARTYKUŁY

	nr nr		nr nr
I. ARTYKUŁY TREŚCI OGÓLNEJ.			
Samorząd terytorialny na prognozy 1936 r. — F. Branny ..	1	Szkolenie sołtysów — Radny Michał Kłopotowski	5
Przez aktywność samorządu — do społeczeństwa — mgr		Gmina i gromada w woj. południowych — R. Andrusz-	
Józef Przetocki	4	kiewicz	8
Czynnik obywatelski w samorządzie — F. Branny	9	Z zakresu usprawnienia pracy biurowej w samorządzie	
Bezrobocie wiejskie a Fundusz Pracy — F. Branny	11	terytorialnym — B. K. D.	12
Czy niższa cen artykułów przemysłowych dotarła do rol-		Projekt rozporządzenia o gromadach — dr Ludwik Bar	20
nika — mgr I. Dziadosz	11	Wynagrodzenie sołtysa — Elbe	22
Rozważania ideologiczne i programowe — Maurycy Ja-		Nadzór — współdziałanie — opieka — mgr Józef Prze-	
roszyński	20, 21,	tockii	31
Moralność podatkowa mniejszej i większej własności	23	Niedostateczna kontrola gospodarki gminnej — Elbe	37
ziemskiej — O.	23	Problem kierownictwa w biurze wydziału powiatowego —	
Kultura wsi i samorząd — Kazimierz Kühn	24	mgr Stanisław Malanowicz	38
Czy wolno uogólniać na zasadzie anonimowych przykła-		Inspekcja powiatowa — St. Gliszczyński	40
dów — Henryk Suchodolski	26	O inspekcji związków samorządowych — R. Andrusz-	
Jeszcze o sprawie moralności podatkowej większej wła-		kiewicz	42
sności ziemskiej — O.	36	Samorząd a „droga służbowa“ — Elbe	44
„Szkodliwa i kosztowna dwutorowość — M. Korwin-Pio-		Po trzech latach — A. Pawlikowski	47
trowski	41	Jeszcze w sprawie inspekcji powiatowej — St. Glisz-	
Gminne urzędy rozjemcze — dr Ludwik Bar	50	czyński	47
Kilka uwag na temat układania preliminarzy budżeto-		IV. GOSPODARKA FINANSOWA ZWIĄZKÓW	
wych — F. Branny	51	SAMORZĄDOWYCH.	
II. STATYSTYKA KOMUNALNA.			
Sytuacja samorządu w świetle statystyki oficjalnej —		Oszczędności w samorządzie — St. Gliszczyński	1
S. Stęplewski	16	Krytyczna sytuacja finansów powiatowych związków sa-	
Liczba i wyniki finansowe przedsiębiorstw samorządo-		morządowych po dekreście o obniżeniu danin komu-	
wych w roku 1934/35	26	nalnych — Józef Bar	1
Wydatki związków samorządu terytorialnego na zdrowie		Groźba usztywnienia gospodarki samorządowej — Stani-	
publiczne — Z. H.-W.	33	slaw Michalski	1
Wydatki samorządu terytorialnego na popieranie rolni-		S. O. S. samorządu powiatowego — M. Korwin-Piotrowski	4
ctwa — S. S-ki	36	Na marginesie ustawodawstwa oddłużeniowego — Jerzy	
O cyfrowe ujęcie wyników akcji oddłużeniowej — Stani-		Koralewicz	5
slaw Landy	50	Oplaty pocztowe a samorząd gminny — St. Dębowski 6—7	
III. USTRÓJ I ORGANIZACJA WEWNĘTRZNA			
SAMORZĄDU.			
Czas zrewidować pracę i liczbę instruktorów zatrudnionych		Uchwały o budżetach gromadzkich — dr Ludwik Bar ..	8
w samorządach — R. Andruszkiewicz	2	Nieuzasadnione dopłaty na utrzymanie szpitali w woj.	
Kilka uwag o gromadach i gminach zbiorowych województw		południowych — Witold Śnieżko-Blocki	9
południowych — inż. Jarosław Filipczak 4		Drugi jednolity tekst ustawy o finansach komunal-	
		nych — Stanisław Rudziński	10, 11,
		O sposobie dokonywania zmian w finansach samorządo-	12
		wych — S. M.	12
		Niebezpieczeństwo budżetów wierzycielskich — mgr Józef	
		Przetocki	13
		Określenie stanu finansowego gminy — Stanisław Dębowski	14

0221 173 | 1528

	nr	nr
Wzajemne współdziałanie czy jednostronna udreka — S. Grzeszczak	17	
Uwagi w sprawie rachunkowości samorządowych szkół rolniczych — Stanisław Firkowski	19	
Próba oddłużenia rolnictwa drogą szarwarku w województwie wileńskim — J. Pikiel	24	
Fikcje oddłużenia — Jerzy Bonkowicz-Sittauer	29	
Poszukiwanie zysków przez przedsiębiorstwa państwowe na samorządzie — Józef Bar	30	
Zmiany w finansach samorządowych — mgr Przetocki ..	36	
Jeszcze o „poszukiwaniu zysków na samorządzie“ — M. Korwin-Piotrowski	38	
Kto jest płatnikiem podatku specjalnego od wynagrodzeń — Stanisław Rudziński	40	
Realizacja planów oddłużenia związków samorządowych — St. Landy	41	
O budżetową niezależność gminy — Stanisław Landy ..	43	
Osobliwe ramy organizacyjno-formalne gospodarki samorządów — Józef Bar	48	
W przededniu nowego okresu budżetowego — mgr Zdzisław Gałaczynski	50	
Oddłużenie gmin wiejskich — M. Jaroszyński	51	

V. ROLNICTWO I WETERYNARIA.

W sprawie instruktorów rolnych — Józef Czech	6—7	
Organizacja weterynarii w powiecie — M. Skrzeczkowski	15	
O orzecznictwo samorządowe w sprawach szkodnictwa polowego — dr Ludwik Bar	16	
Rola samorządu w popieraniu spółdzielczości — Fr. Szczepański	23	
Działalność Szkoły Rolniczej w Starym Brześciu w roku 1935/36 — St. Staszyński	31	
Ludowe szkoły rolnicze — A. Ch.	37	
Finanse izb rolniczych — H. Moszczyński	37	
Likwidatorom szkółek samorządowych pod rozważę — F. Branny	39	
Umożliwić samorządowi powiatowemu popieranie hodowli koni — Józef Czech	40	
W przededniu zakończenia konwersji krótkoterminowych zobowiązań rolniczych — St. Ostrowski	42	
O współdziałanie samorządu terytorialnego w odbudowie spółdzielczości rolniczo-handlowej — St. Ostrowski	45	
Podniesienie produkcji rolnej na marginesie artykułów prof. Wł. Grabskiego — M. W-k	50	
Gospodarka lasami i pastwiskami w gromadach woj. południowo-wschodnich — Jarosław Filipczak	52	

VI. SZKOLNICTWO, OŚWIATA, PRACA SPOŁECZNA.

Sprawa szkolna i gminy — S. M.	10	
Budżety — a szkoły — Jerzy Bonkowicz-Sittauer	12	
W sprawie samorządu szkolnego — Elbe	13	
Samorząd szkolny w ramach samorządu terytorialnego — Z. Hartleb-Wojciechowska	15	
Także projekt — Stanisław Michalski	16	
Warunki pogłębiania oświaty pozaszkolnej na wsi — Wł. Kochanowski	19	
Szkoła i samorząd — Jerzy Bonkowicz-Sittauer	22	
Zagadnienie akcji stypendialnej — inż. W. Kochanowski	43	
Samorząd dubieński w akcji kulturalnej wsi — Jerzy Bonkowicz-Sittauer	44	
Budowa szkół — zadaniem samej wsi — Andrzej Pawlikowski	45	
Organizowanie kultury wsi w powiecie dubieńskim — Jerzy Bonkowicz-Sittauer	45	
Kosztowne pomysły centralistów w zakresie tworzenia bibliotek samorządowych — Józef Krasowski ..	46	
Czynniki postępu wsi wołyńskiej — Jerzy Bonkowicz-Sittauer	47	
Centrala powiatowa — a stałe biblioteki gminne — Zofia Rodziewiczowa	49	
Przysposobienie samorządowe młodzieży — J. M.	49	
Centrale powiatowe czy biblioteki gminne — Stanisław Geppert	51	
Budowa szkół powszechnych w województwie wileńskim — St. Gliszczyński	52	
Spór o powiatowe centrale bibliotek ruchomych — Antoni Myjak	52	

VII. SPRAWY DROGOWE.

	nr	nr
Zadania gospodarze gminy wiejskiej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki drogowej	19	
Z zagadnień gospodarki drogowej — J. Stamirowski ..	24	
Ograniczenia w stosowaniu świadczeń w ustawie szarwarkowej — Leon Stasek	28	
Niedomagania robót drogowych — Ostkiewicz-Rudnicki	38	
Stawki opłat drogowych — Z. H.-W.	42	
W sprawie „Niedomagań robót drogowych“ — Jerzy Nagrodzki	43	
Statuty o świadczeniach w naturze — Leon Stasek	46	
Krótkowzrocność — St. Gliszczyński	49	

VIII. ZDROWIE I OPIEKA SPOŁECZNA.

W sprawie ubezpieczeń społecznych — F. Branny	2	
Koszty leczenia ubogich chorych — F. Branny	10	
Walka gmin i powiatów z zapłuskwieniem mieszkań — Światosław Nowicki	14	
Sprawy sanitarne wsi — F. Branny	15	
Spółdzielnie zdrowia w Bułgarii — K. Wyszomirski	17	
Zadania opiekunów społecznych na wsi w chwili obecnej — F. Branny	18	
Opiekunowie gromadcy — Jerzy Bonkowicz-Sittauer ..	27	
O właściwą rolę samorządu w zakresie opieki społecznej — Z. Hartleb-Wojciechowska	49	

IX. KASY OSZCZĘDNOŚCI I KREDYT KOMUNALNY.

Uwagi o zamknięciach rocznych w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych — St. Ostrowski ..	2	
Możliwości i formy współpracy K. K. O. z Gminnymi Kasami Pożyczkowo-Oszczędnościowymi — M. Korwin-Piotrowski	6—7	
Możliwości i formy współpracy K. K. O. z Gminnymi Kasami Pożyczkowo-Oszczędnościowymi — Feliks Łańcucki	9	
Zagadnienie nowej działalności kredytowej w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych — St. Ostrowski	14	
Niedokładności w sposobie konwertowania przez gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe ich zobowiązań — St. Ostrowski	18	
Pokrywanie strat bilansowych komunalnych kas oszczędności przez związki samorządowe założycielskie — mgr R. Rokszycki	30	
O współpracy gminnych kas z komunalnymi kasami oszczędności — St. Ostrowski	34	
Przyczyny słabego rozwoju działalności gminnych kas p.-o. — F. M.	48	

X. SPRAWY PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH.

Konferencje szkoleniowe dla pracowników gminnych — B. K. D.	3	
Kadry inspektorów samorządu gminnego — B. K. D. 6—7		
Urlopy pracownicze — Al. Pr.	21	
Zagadnienie właściwego doboru pracowników gminnych — Em-Er	31	
Dokształcanie i uzupełnianie personelu gminnego — Jerzy Bonkowicz-Sittauer	32	
O egzaminach praktycznych słów kilkoro — B. K. D. ...	32	
W obronie dobrego imienia pracowników gminnych — B. K. D.	37	
Z zagadnień personalnych — Kazimierz Kühn	48	

XI. RÓŻNE, DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH.

Strażackie dysproporcje — St. Gliszczyński	3	
O zwiększenie ilości etatów instruktorów pożarniczych — L. Głębocki	5	
Jeszcze jedno utrapienie ludności wiejskiej	5	
Kilka słów o „dysproporcjach“ — Michał Radwan	6—7	
Samorząd i ruch letniskowo-turystyczny — S. Smolec ..	13	
Alarmy strażackie — St. Gliszczyński	17	

	nr nr
Falszywy alarm — S. Pągowski	21
Potrzeby inwestycyjne letnisk — S.	25
Prace przygotowawcze w małym letnisku przed rozpoczęciem sezonu — P. S.	25
Ewidencja ludności a zagadnienie obrony Państwa — Stefan Syga	25
Ewidencja ludności w świetle spraw gospodarczych Państwa — Stefan Syga	26
Meldunki ludności a rzeczywistość — Stefan Syga	28
Wystawa Turystyczno-Uzdrowiskowa i Letniskowa — B.	33
Ewidencja ludności a sprawy społeczne Państwa — Stefan Syga	34
Małe letniska na przykładzie powiatu limanowskiego — St. Howiecki	35
Kwestia terenowa w akcji letniskowej na Huculszczyźnie — K. Woyciechowski	35
Meldunki... System zły — czy wykonanie wadliwe — J. Bonkowicz-Sittauer	41
Planowanie zabudowy wsi — St. L.	44
Zabudowa wsi po scaleniu gruntów — Fr. Piaśnik	44
Doręczanie korespondencji pocztowej w gromadach — F. M.	51

XII. SPRAWY OGÓLNO-GOSPODARCZE...

Stan dobrego rolnictwa w 1934/35 r. — Stanisław Kopczyński	16
Masowe pożary a zabudowania osiedli — K. M.	27
Nowy przemysł wiejski — J. Or.	29
„Na Dzień Oszczędności“ — A. P.	43

XIII. GŁOSY CZYTELNIKÓW.

	Nr Nr
Oddłużenie samorządów wobec ubezpieczalni społecznych	1
Oddłużanie samorządów — Ludwik Rzeszowski	2
Budżety gmin wiejskich na 1936/37 r., a możliwość obniżenia podatku wyrównawczego w 16 gminach wiejskich pow. wołkowyskiego — Stanisław Fajfer ...	12
W sprawie uproszczenia poboru podatku od jednostek zbiorowych — Feliks Łańcucki	15
Dodatek mieszkaniowy dla nauczycieli — Stefan Kurkowski	18
Od słabych szos — do dobrych kolei (cz.)	27
Ewidencja ruchu ludności od strony życia — Marian Cześniak	33
W obronie przepisów ewidencyjnych — Obiektywny ...	37

B) SPRAWOZDANIA, KOMUNIKATY, KRONIKA

	nr nr
ZE ZWIĄZKU POWIATÓW R. P.	
Egzekucja danin komunalnych przez urzędy skarbowe ..	6/7
Sprawa obniżenia dodatku do podatku gruntowego	8
Zjazd wojewódzki przedstawicieli powiatowych związków samorządowych woj. lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego	8
W sprawie niektórych należności od powiatowych związków samorządowych, Funduszu Pracy i b. Z. U. P. U.	10
Posiedzenie Zarządu Związku Powiatów R. P. w dniu 3 marca 1936 r.	10
Zjazd wojewódzki przedstawicieli powiatowych związków samorządowych woj. wołyńskiego w Łucku	11
Zjazd przedstawicieli powiatowych związków samorządowych woj. kieleckiego i krakowskiego w Krakowie	13
W sprawie zapomóg z Komunalnego Funduszu Pożyczkowego - Zapomogowego	14
W sprawie propagandy letniskowo-turystycznej	14
W sprawie Zjazdu Głównego Związku Powiatów R. P. ...	14
Zjazd wojewódzki przedstawicieli powiatowych związków samorządowych woj. wileńskiego i nowogródzkiego w Wilnie	14

	nr nr
Sprawa pracowników w gminach małopolskich — Jan Sokołowski	38
W obronie „Marcina z Wólki“ — M. Cześniak	41
W sprawie przekazania prowadzenia gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych zarządom gminnym — F. Łańcucki	44
Dokształcanie pracowników samorządowych — Inż. Jarosław Filipczak	46
Jednanie przez wójta stron powaśnionych — J. Sokołowski	48

XIV. CO PISZĄ INNI.

Kategorie długów komunalnych w postępowaniu oddłużeniowym i sprawy granicy zadłużania się związków samorządowych — S.	2
Niedomagania naszej administracji drogowej — S.	3
Sytuacja samorządu w świetle akcji oddłużeniowej — S.	11
100 mil. oszczędności w powiatowych związkach samorządowych — S.	11
Nadzór nad samorządem — S.	15
Rola samorządu, ubezpieczalni i społeczeństwa w podniesieniu kultury higienicznej — S.	16
Szarwark na drogach gminnych czy powiatowych — M.	21
Deklaracja Związku Pracowników Samorządu Terytorialnego i Związku Nauczycielstwa Polskiego — M. ...	23
Wyniki oddłużenia samorządu — M.	33
Artykuł i inserat — F.	38
O skoordynowanie administracji skarbowej z ogólną — S.	40
Inwestycje samorządowe — S.	42
O inwestycjach na wsi (I) — S.	45
O inwestycjach na wsi (II) — S.	47
Planowość w inwestycjach wiejskich — S.	50
Podstawy polityki oświatowej — S.	52

XV. Z WĘDRÓWEK SAMORZĄDOWCA PO KRAJU.

Uprzejme miasto — G.	23
Pechowe miasto — G.	24
Z ziemi bezrobotnych i kwitnących drzew — G.	25
Z ziemi chmielu i wikliny — G.	26
Wołyńskie Ateny — G.	32
Tam gdzie smacznie jadają — G.	33
Powiat bez przyszłości i bez przeszłości — G.	37
Echa artykułu „Wołyńskie Ateny“ — Ż. D.	40
Powiat o bogatej przeszłości — G.	42
Tam, gdzie bezrobotni mają głos — G.	43
Powiat bez gruntowych dróg — G.	44

	nr nr		nr nr
Posiedzenie Zarządu Związku Powiatów R. P. w dniu 24 czerwca 1936 r.	27	Odpowiedzialność służbowa członków zarządów i pracowników związków samorządowych (p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 i 12)	6/7
Posiedzenie Rady Związku Powiatów R. P. w dniu 25 czerwca 1936 r.	27	Sprawy emerytalne pracowników samorządowych (p. 1, 5, 9, 10, 11, 12 i 13)	9
W sprawie komunalnych kas oszczędności	28	Sprawa emerytur i odpraw pracowników samorządowych (p. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 i 9)	10
Sprawozdanie z działalności Związku Powiatów R. P. za okres od dnia 1.IV.1935 r. do dnia 31.III.1936 r., złożone p. Ministrowi Spraw Wewn. w myśl art. 20 statutu Związku	29	Sprawa emerytur i odpraw pracowników samorządowych (p. 7, 10, 11, 12, 13 i 14)	10
Zjazd Główny Związku Powiatów R. P. we Lwowie w dniach 13, 14 i 15 września	36	Wyroki N. T. A. w sprawie ubezpieczeń na wypadek bezrobocia pracowników fizycznych i ubezpieczenie od wypadków (p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11)	11
Zjazd wojewódzki przedstawicieli powiatowych związków samorządowych woj. tarnopolskiego dnia 29 sierpnia 1936 r.	36	Orzeczenia S. N. w sprawie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia pracowników fizycznych i ubezpieczenia od wypadków (p. 12)	11
Zjazd wojewódzki przedstawicieli powiatowych związków samorządowych woj. stanisławowskiego dnia 30 sierpnia 1936 r.	36	Wyroki N. T. A. w sprawach ubezpieczenia na wypadek choroby pracowników samorządowych (p. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9)	12
Zjazd działaczy samorządowych czynnych w dziedzinie lotniskowo-turystycznej, w Krakowie dnia 30 sierpnia 1936 r.	36	Orzeczenia S. N. w sprawie pociągnięcia lekarzy, ordynujących w szpitalu miejskim oraz służby szpitalnej do obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby (p. 6)	12
Zjazd Główny Związku Powiatów R. P. w dniach 13, 14 i 15 września 1936 r.	38	Orzeczenia S. N. w sprawie ubezpieczenia na wypadek choroby dyrektorów i kierowników stowarzyszeń i instytucji o charakterze społecznym (p. 10)	12
Protokół Obrad Zjazdu Głównego Związku Powiatów R. P. w dniach 13, 14 i 15 września 1936 r. we Lwowie	39	Orzeczenia S. N. w sprawach wypowiedzenia umowy o pracę w związku z urlopami (p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10)	13
Umorzenie niektórych należności związków samorządowych wobec b. Z. U. P. U.	43	Wyroki N. T. A.: — w sprawie powiększenia wymiaru daniny (p. 1) — kompetencje władz dokonywujących wymiaru podatku gruntowego na ziemiach wschodnich (p. 2) — w sprawie wstawienia przez władzę nadzorczą do budżetu gminy wiejskiej sum na pokrycie dodatku do uposażeń nauczycieli szkół powszechnych oraz skreślania sum przeznaczonych na subwencje dla stowarzyszeń kulturalnych i gospodarczych (p. 3) — w sprawie przyznawania wyłącznego prawa urządzania targowisk (p. 4)	15
Posiedzenie Międzyzwiązkowej Komisji Porozumiewawczej Centralnych Zrzeszeń Samorządowych w dniu 9 listopada 1936 r.	46	Orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach nabycia prawa do urlopów (p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11)	16
Posiedzenie Zarządu Związku Powiatów R. P. w dniu 14 listopada 1936 r.	47	Orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach zaliczenia pracowników do kategorii umysłowych i fizycznych (p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9)	17
Kurs sadzenia, pielęgnacji i ochrony drzewostanów drogowych w Wilnie	47	Wyroki N. T. A. w sprawach mieszkań służbowych dla pracowników samorządowych (p. 1)	19
O przekazanie majątków pozostałych po b. radach dobroczynności itp. związkom samorządowym	48	Orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach mieszkań służbowych dla pracowników samorządowych (p. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12)	19
Ulgi podatkowe dla popierania ruchu inwestycyjnego na obszarze ziem wschodnich	50	Orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach odszkodowań za niewykorzystany urlop (p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13)	23
Posiedzenie Zarządu Związku Powiatów R. P. w dn. 10 grudnia 1936 r.	50	Orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach trybu dochodzenia roszczeń (p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11)	32
	1	Tezy z wyroków N. T. A. w sprawach trybu dochodzenia roszczeń (p. 8, 9)	32
PRZEGLĄD ORZECZNICTWA.			
Wyroki S. N. w sprawach ochrony prawnej pracowników samorządowych (art. 127 — 139, 225 — 256 K. K. z 1932 r.) p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11	1	Orzeczenia Trybunału Kompetencyjnego w sprawach trybu dochodzenia roszczeń (p. 12, 13)	32
Odpowiedzialność gminy za zniszczone słupy telegraficzne	2	Wyroki N. T. A. w sprawach uposażeń służbowych pracowników samorządowych i ich opodatkowanie (p. 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12)	34
Obowiązek płatników ponoszenia opłat drogowych, przewidzianych w art. 19 ust. drogowej z dnia 10 grudnia 1920 r. niezależnie od tego czy i w jakim stopniu korzystają z dróg	2	Orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach uposażeń służbowych i ich opodatkowanie (p. 5, 6)	34
Wyroki N. T. A. w sprawie opłat drogowych dla nowo-wznoszonych budowli (p. 3 i 4)	2	Orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej pracowników samorządowych (p. 1, 3, 5, 6, 7)	36
Wyrok N. T. A. w sprawie terminu doręczania nakazu płatniczego	2	Wyroki N. T. A. w sprawach odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej (p. 2, 4)	36
Obowiązek władzy odwoławczej wydania decyzji rozstrzygającej sprawę merytorycznie, bez prawa ograniczenia się do kasowania decyzji I-ej instancji i przekazywania jej sprawy do ponownego rozstrzygnięcia	2	Wyrok N. T. A. w sprawie uprawnienia władzy nadzorczej do odmowy skreślenia etatu uznanego przez gminę za zbędny (p. 1)	40
Sprawa 100% podwyżki z § 2 rozp. Prez. Rz. z dn. 12 kwietnia 1924 przy wymiarze samoistnego podatku komunalnego od gruntów państwowych ...	4	Wyrok N. T. A. w sprawie ustanowienia specjalnych dopłat z art. 31 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (p. 2)	40
Stosowanie obciążeń mieszkańców gminy świadcząciami drogowymi w robociznie pieszej i sprężajnej ...	4	Wyrok N. T. A. w sprawie wymiaru samoistnego wymiaru od gruntów państwowych (p. 3)	40
Wstawianie przez władze nadzorcze do preliminarza budżetowego gminy należytości prawnie uzasadnionych oraz skreślanie z tegoż preliminarza wydatków nadzwyczajnych nie nakazanych przez ustawę ...	4	Wyrok N. T. A. w sprawie sposobu zgłoszenia żądania pouczenia o środkach prawnych oraz udzielenia tego pouczenia przewidzianego w rozp. Prezydenta R. P. o postępowaniu administracyjnym (p. 4) ...	40
Uskutecznianie wymiaru i naboru podatku inwestycyjnego od gruntów przez właściwe urzędy skarbowe oraz czas obowiązujący pobór tegoż podatku (p. 4 i 5)	4		
Orzeczenia S. N. w sprawach przestępstw urzędniczych (art. 286 — 293 K. K. z 1932 r.), p. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11	5		

	nr nr	nr nr
Wyrok N. T. A. w sprawie sposobu rozpoznania przez instancję odwoławczą sprawy (p. 5)	40	Dodatki w naturze dla nauczycieli szkół rolniczych
Wyrok Sądu Najwyższego w sprawie osobowości prawnej dozoru szkolnego (p. 1)	41	Sprawy samorządowe w debacie budżetowej w Sejmie...
Wyrok Sądu Najwyższego w sprawie używania przez gminę języka ruskiego (p. 2)	41	O wtycznych postępowania władz przy załatwianiu spraw administracyjnych
Wyrok N. T. A. w sprawie zwrotu kosztów doręczenia wezwań platniczych przez gminę na zlecenie władz skarbowych (p. 3)	41	Wstrzymanie egzekucji pożyczek, udzielonych ze Skarbu Państwa związkom samorządowym
Wyrok N. T. A. w sprawie odpowiedzialności gminy za wypadki spowodowane zaniedbaniem przez nią w kierunku utrzymywania chodników w należyłym stanie i należytego oświetlenia ulic (p. 4)	41	Pobieranie odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych
Wyrok N. T. A. w sprawie dróg dostępnych dla dzieci uczęszczających do publicznych szkół powszechnych	43	Rozbudowa miast
Wyrok N. T. A. w sprawie poboru podatku inwestycyjnego (p. 1)	44	Zalecanie i popieranie wydawnictw instytucyj społecznych i przedsiębiorstw prywatnych
Wyrok N. T. A. w sprawie opłat drogowych (p. 2)	44	Jednolity tekst ordynacji podatkowej
Wyrok N. T. A. w sprawie zwolnienia od opłaty stempowej w przypadku nabycia przez gminę gruntu pod budowę szkoły przez inną osobę (p. 3)	44	Obniżenie składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych
Wyrok N. T. A. w sprawie samoistnego podatku wyrównawczego dla gmin wiejskich w razie zmiany granic gminy	47	Osobiste świadczenia wojenne
Wyrok N. T. A. w sprawie obowiązku podania do publicznej wiadomości statutu podatkowego związku samorządowego w sposób uchwalony przez organ stanowiący	48	Obowiązek zgłaszania zachorowań na grypę
Wyrok N. T. A. w sprawie pobierania opłat za korzystanie z gminnych urządzeń kanalizacyjnych	50	Likwidacja urzędów rozjemczych do spraw najmu

SPRAWY BIEŻĄCE.

Kredytowa sprzedaż drewna przez Nadleśnictwa Państwowe na budowę szkół powszechnych	1	Czy absolutna większość głosów jest potrzebna przy wyborach do wydziałów wojewódzkich	14
Obniżenie komornego w domach podlegających ustawie o ochronie lokatorów	1	Specjalny podatek od wynagrodzeń, wypłacanych przez związki samorządu terytorialnego, związki międzykomunalne, oraz przedsiębiorstwa, banki, zakłady i instytucje tych związków	14
Niewłaściwe sporządzanie aktów stanu cywilnego	1	Powołanie Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla samorządu w woj. śląskim	14
Gospodarka finansowo - budżetowa oraz ustalanie i zatwierdzanie preliminarzy budżetowych związków samorządowych na rok 1936/37	3	Przymusowe szczepienie ochronne przeciw błonicy	14
Znaczkę pocztową do urzędowych przesyłek listowych ..	3	Wynagrodzenia w urzędach rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich	14
Zakończenie akcji obniżenia opłat targowych, rzeźniarskich, lekarsko-weterynaryjnych itp. pobieranych przez miasta	4	Zniesienie niektórych wojewódzkich i powiatowych urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich	14
Konwersja państwowych pożyczek wewnętrznych	4	Darowizna gruntów ukazowych	15
Zmiana ordynacji podatkowej	4	Poparcie Kolegium Międzynarodowych Wykładów Akademickich w Gdyni	16
Podatek od nieruchomości	4	Program i regulamin egzaminu zastępczego dla kandydatów na sekretarzy gminnych	16
Państwowy podatek dochodowy	4	Ubezpieczenia chorobowe i emerytalne w samorządzie terytorialnym	17
Projekty ustaw o służbie, odpowiedzialności i uposażeniach w samorządzie	4	Zorganizowanie poboru podatku gruntowego	17
Prenumerowanie Dziennika Urzędowego Min. Spr. Wewn. przez związki samorządowe	5	Zwolnienie zapomóg od specjalnego podatku	17
Zmiany w podatku przemysłowym	5	Korzystanie z pomocy fachowej absolwentów Państwowej Szkoły Ogrodnictwa w Poznaniu	17
Czasowe obniżenie składek ubezpieczeniowych	5	Podpisywanie skryptów dłużnych przy zaciąganiu pożyczek na budowę szkół w gromadach	17
Rozbudowa miast	5	Interpretacja art. 14 ustawy z dnia 23 marca 1933 r.	18
Ulgi w spłacie zobowiązań spółdzielni rolniczych i ich central	5	Interpretacja art. 69 ust. (2) ustawy samorządowej ..	18
Zmiana ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia	5	Interpretacja art. 117 ustawy samorządowej	18
Zaopatrzenie osób szczególnie zasłużonych w walkach o Niepodległość Państwa Polskiego	5	Rozrachunki między gminami a b. obszarami dworskimi, stanowiącymi własność państwową (Dyr. Lasów Państwowych)	18
Wychowanie zapobiegawcze nieletnich	5	Ulgi w spłacie zaległości podatkowych	18
Obrady nad ustawami samorządowymi w Sejmie	6-7	Płatność I raty podatku od lokali za r. 1936	18
Zaliczki na uposażenie pracowników samorządowych ..	6-7	Podział miejscowości na klasy czynszowe	18
Właściwe stosowanie środków przymusowych w administracji	6-7	Zmiana ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu ..	18
Konwersja i uporządkowanie długów rolniczych	6-7	Nadzór nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec ..	18
Urzędy rozjemcze do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich	6-7	Spis ludności miasta Gdyni	18
Przekazanie Tow. Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych czynności, związanych z zarządaniem b. Funduszu Szkolnego Krajowego	6-7	Zobowiązania finansowe miasta Gdyni	18
Wprowadzenie w życie na pewnych obszarach Państwa niektórych postanowień ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec	6-7	Pielęgniarstwo	18
Kwalifikacje kierowników zakładów opiekuńczych	6-7	Wyznaczenie członka i zastępcy członka Wydziału Wojewódzkiego w Tarnopolu	18
Exposé premiera M. Zyndram-Kościałkowskiego	8	Ulgowa sprzedaż drzewa na budowę szkół powszechnych	19
		W sprawie poboru podatku specjalnego od wynagrodzeń, wypłacanych przez związki samorządowe	19

	nr	nr		nr	nr
Koszty akcji przeciwpożarowej na rok 1936	19		Zmiana podziału dodatków komunalnych do podatku grun- towego pomiędzy poszczególne rodzaje związków samorządowych	27	
Budżety izb rolniczych	19		Przedłużenie terminu stosowania ulg co do kwalifikacji przy obsadzaniu stanowisk sekretarzy gminnych w województwach południowych i zachodnich	28	
Mleczarstwo	19		Odciążenie gmin	28	
Odnaczenia cudzoziemskie	19		Podział dodatków komunalnych do podatku gruntowego	29	
Zorganizowanie poboru podatku gruntowego przez soł- tysów	20		Egzekucja u rolników	29	
Doręczanie korespondencji pocztowej w gminach wie- skich	20		Lokale przydzielone na pomieszczenie wojewódzkich i po- wiatowych urzędów rozjemczych	29	
Zmiana przepisów o Centralnej Komisji Oszczędnościowo- Oddłużeniowej	20		Kwalifikacje sekretarzy gminnych	29	
Zmiany w nadzorze policyjno-budowlanym	20		Warunki ważności uchwały rady miejskiej w sprawie zmniejszenia ilości wiceprezydentur	29	
Zapomogi dla związków samorządowych i międzykomu- nalnych woj. śląskiego	21		Państwowy podatek przemysłowy	29	
Ulgi podatkowe dla nabywców pojazdów mechanicznych	21		Pisanie podań przez delegatów powiatowych i wojewódz- kich biur finansowo-rolnych	29	
Ochrona lokatorów	21		Ochrona niektórych zwierząt łownych	29	
W sprawie opłat specjalnych i dopłat drogowych	22		Zwalczanie zaraźliwych chorób zwierzęcych	29	
O uproszczeniu trybu postępowania przy wydawaniu po- zwoleń na budowę szkół powszechnych	22		Dozór nad mięsem i przetworami mięsnymi	30	
Postępowanie układowe dla posiadaczy gospodarstw wie- skich	22		Zalesianie niektórych nieużytków	30	
Państwowy podatek dochodowy	22		Związki komunalnych kas oszczędności	30	
Drzewa przydrożne na drogach publicznych	22		Świadczenia w naturze na niektóre cele publiczne	31	
Niedopuszczalność badania zażeń na przelożonego gmi- ny za pośrednictwem posterunku P. P., oraz sto- sowanie art. 7 ustawy samorządowej	22		Statystyka produkcji rolnej	31	
Zwrot kosztów przejazdu	22		Ulgi w opłatach od niektórych pojazdów mechanicznych	31	
Zastosowanie dekretu Prezydenta R. P. z dn. 22.XI.35 r. o zmianie przepisów emerytalnych dla pracowni- ków samorządowych	22		Samoisne wykonywanie robót budowlanych	32	
W sprawie polityki karno-administracyjnej	23		Zatrudnianie b. stypendystów państwowych	32	
O miastach, którym nadano ustrój gminy wiejskiej lub gromady	23		Pomoc w kształceniu dla wybitnie zdolnych dzieci rol- ników	32	
Używanie rowerów na drogach publicznych	23		Nadzór wojewodów nad trybem urzędowania admini- stracji rządowej	32	
Małopolski Fundusz Przemysłowy	23		Przyjmowanie interesantów	33	
Wykładnia przepisów ustawy samorządowej w związku z odpowiedzialnością gmin za zaniedbania obowią- zków policji miejscowej	23		Podatek hotelowy	33	
Zatwierdzanie uchwał organów gminy w sprawie dzier- żawy nieruchomości	23		Podniesienie estetycznego wyglądu gmachów państwo- wych i samorządowych	33	
Opłacanie korespondencji szpitali państwowych, kierowa- nej do gmin	23		Udział miast i gmin wiejskich w kosztach utrzymania okręgowych targowiskowych komisji nadzorczych	33	
Uchylenie w drodze nadzoru statutu emerytalnego pra- cowników samorządowych	23		Ryczałt dla nadzorców drogowych	33	
Pobieranie składki emerytalnej od pracowników samorzą- dowych	23		Kompetencyjny spór, co do odwołań przy rozrachunkach gmin z b. obszarami dworskimi	33	
Odprawa dla burmistrza	23		Kredyty dla związków samorządowych	33	
Interpretacja art. 14 ust. (5) i art. 65 ust. (4) ustawy samorządowej	24		Konwersja i uporządkowanie długów rolniczych	33	
Zwolnienie sekretarzy gminnych od obowiązku spłacania pożyczek zaciągniętych w wydziale powiatowym przed objęciem stanowiska	24		Postępowanie układowe dla spółdzielni rolniczych	33	
Ulgowe egzaminy na sekretarzy gminnych dla absolwen- tów Studium Administracyjnego we Lwowie	24		Klasyfikacja gruntów	34	
W sprawie usprawienia pborów i egzekucyj podatku gruntowego i innych należności, przypadających od drobnych rolników	24		Instrukcja w sprawie przyznawania stypendiów wybitnie zdolnym uczniom dzieciom rolników	34	
Exposé Wicepremiera i Ministra Skarbu inż. E. Kwiat- kowskiego	25		Podatek komunalny od publicznego wyświetlania filmów	36	
Zmiany w regulaminie wyborczym do rad miejskich	25		Świadczenia ubóstwa	36	
Wygaśnięcie zwierzchnictwa gminnego obszarów dwor- skich w województwach pomorskim i poznańskim	25		Zmiana organizacji i trybu postępowania Centralnej Ko- misji Oszczędnościowo - Oddłużeniowej dla Samo- rządu	36	
Co jest tytułem hipotecznym przy rozrachunkach gmin z b. obszarami dworskimi	25		Targowiska	37	
Państwowy Zakład Higieny	25		Projekt rozporządzenia o Komunalnym Funduszu Pożycz- kowo - Zapomogowym	37	
Budżetowanie w związkach samorządowych (podjęcie uchwał w sprawie pożyczek z Funduszu Pracy) ..	26		Wykonanie planów oddłużenia związków samorządowych	38	
Obniżenie wysokości opłat za czynności i poświadczenia urzędowe organów związków samorządowych	26		Sprawa opłat za naukę w publicznych szkołach pow- szechnych	38	
Powołanie członków Rady Związku Rewizyjnego Samo- rządu Terytorialnego	26		Komunalny Fundusz Pożyczkowo - Zapomogowy	38	
Załatwianie jedną decyzją: a) odwołania od zawieszenia w urzędowaniu, b) rozstrzygnięcia w sprawie zło- żenia z urzędu	26		Przestrzeganie przepisów o ruchu na drogach	39	
Wykonanie ustawy o majątkach pozostałych po b. ziem- stwach i innych b. zrzeszeniach publicznych	27		Kwalifikacje inżynierów ogrodników	39	
Świadczenia w naturze na niektóre cele publiczne	27		Czy członek rady wojewódzkiej może sprawować man- dat członka wydziału powiatowego	39	
Praktyka wakacyjna słuchaczy Instytutu Pracy Samo- rządu Terytorialnego (program i czas trwania) ..	27		W sprawie interpretacji art. 108 ustawy samorządowej ..	39	
			Wybór członka rady wojewódzkiej z miasta wydzielo- nego w czasie rozwiązania organu zarządzającego i stanowiącego	39	
			Ubój zwierząt gospodarskich	39	
			Ubój rytualny zwierząt gospodarskich	39	
			Obrót mięsem, pochodzącym z uboju rytualnego	39	
			Ważenie bydła rogatego, trzody chlewnej i owiec sprze- dawanych na targowiskach	39	
			Badanie urzędów wodociągowych	39	
			Badanie urzędów kanalizacyjnych do oczyszczania ście- ków	39	
			Przeniesienie targów z rynków miejskich	40	
			Utworzenie nowej gminy wiejskiej w pow. ostrołęckim (woj. białostockie)	40	
			Ochrona jesiotrów, łososi i troci w Wiśle i jej dopływach	40	
			Bezpłatne wydawanie tabliczek rowerowych sołtysom ..	40	

	nr nr		nr nr
Państwowy Instytut Kultury Wsi	40	Projekt ustawy drogowej	48
Udzielania związkom samorządowym pożyczek i zapomóg z Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego	41	Mowa Premiera gen. Sławoj-Składkowskiego wygłoszona w Sejmie w dn. 1.XII.1936 r.	49
Usuwanie kamieni z pól	41	Mowa Wicepremiera inż. E. Kwiatkowskiego wygłoszona w Sejmie w dn. 1.XII.1936 r.	49
Fachowy nadzór nad samorządowymi szkołkami drzew owocowych	41	Popieranie ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich	49
Zmiany w statucie Państwowego Banku Rolnego	41	Budowlana Komisja Kwalifikacyjna	49
Wykładnia niektórych przepisów ustawy samorządowej	42	Sprawa organizacji i działalności ośrodków zdrowia	49
Sprawa opłat rzeźnianych za ubój z pozbawieniem przytomności i za ubój rytualny	42	Koszty badania lekarskiego obłożnie chorych poborowych ubogich	50
Sprawa organizacji obchodu „Dnia Oszczędności“	42	Statut Państwowego Instytutu Kultury Wsi	50
Odszkodowanie dla radnych gminnych	42	Gospodarka finansowo-budżetowa i ustalenie preliminarzy budżetowych związków samorządowych na r. 1937/38	51
Przepisy policyjno - budowlane	42	Ułaskawienie sołtysa ukaranego na podstawie art. 24 ust. samorząd.	51
Taksa egzaminów budowlanych	42	Sprzedaż drewna związkom samorządowym na budowę mostów i budynków	51
Radiofoniczne urządzenie odbiorcze	42	<u>Spór</u> kompetencyjny między Wojewodą Poznańskim a Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Poznaniu w sprawie wykonywania ustawy samorządowej z 1933 roku	52
Organizacja służby melioracyjnej w powiecie	43		
Wytyczne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawach znoszenia ustroju miejskiego w małych miastach	43		
Wydanie przez gminy szczegółowych przepisów porządkowo - sanitarnych	43		
Wyścigi konne	43		
Ubezpieczanie stróżów szkolnych	43		
Regulamin wyborów sołtysa i podsołtysa	44		
Wybory sołtysów i podsołtysów	44		
Zorganizowanie poboru II raty podatku gruntowego za rok 1936	44		
Organizacja i zakres działania władz administracji ogólnej	44		
Wierzytelności rolnicze	44		
Zakłady mleczarskie i ich kierownicy	44		
Zmiana nazw gmin wiejskich	45		
Opinie w sprawach budowlanych	45		
Wyłączenie niektórych zakładów mleczarskich spod działania ustawy o mleczarstwie	45		
Obniżenie komornego w lokalach, wynajmowanych przez gminy dla celów kwaterunkowych	46		
Kompetencja rad szkolnych, a obowiązek gminy wynikającej z § 19 ust. z roku 1899	46		
Dodatek mieszkaniowy dla nauczycieli	46		
Pozbawienie mandatu radnych i członków zarządów	46		
Oplaty za czynności związane z konwersją i uporządkowaniem długów rolniczych	46		
Oznaczanie papierów wartościowych i ich kursów przy spłacie długów rolniczych	46		
Ulgi w spłacie długów rolniczych	46		
Ulgi w spłacie niektórych zobowiązań gmin wiejskich ..	46		
Sposób opracowania planów zabudowania	46		
Zmiany w państwowym podatku od uboju	46		
Projekt podwyższenia granicy podatku wyrównawczego na terenie woj. zachodnich i południowych	47		
Sprawa zwolnienia organizacji społeczno - rolniczych od państwowego podatku przemysłowego	47		
Podatek gruntowy	47		
Zabezpieczenie na wypadek bezrobocia	47		
Wypłata sum komunalnych	48		
		WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.	
		Kontrola gospodarki samorządowej w Niemczech — dr W. Brzeziński	31
		WIADOMOŚCI GOSPODARCZE.	
		W każdym numerze.	
		PORADNIK SAMORZĄDOWY.	
		W każdym numerze.	
		PRZEGLĄD WYDAWNICTW.	
		Numerzy: 1, 3, 4, 5, 33, 37, 39, 40, 43, 47, 50.	
		WYDAWNICTWA NADEŚLANE.	
		Numerzy: 1, 41, 45.	
		KOMUNIKATY.	
		Numerzy: 2, 35, 37, 38, 44, 48.	
		PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY ZAGADNIEŃ SAMORZĄDOWYCH.	
		Numerzy: 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 34, 36, 38, 41.	
		Z ŻAŁOBNEJ KARTY.	
		Numer 47.	

